

SVĚDECTVO

2

- Postrehy z adorácie počas trnavskej novény 1
Slov. katolíci k 40. výr. Deklarácie o ľudských právach 3
Život je veľký dar 3
Duchovná kytica Svätému Otcovi 4
Kardínál Ratzinger o mravnosti 5
Komisia pre prípravu novej ústavy 6
O reťazovej hladovke 6
O posielaní kníh zo zahraničia 7
Týždenník Hlas národa o návšteve Janků v NSR 8
New York Times o katolíkoch v ČSSR 9
Ľud v ZSSR sa dáva krstiť 10
Alexander Dubček v Taliansku 10
Václav Havel francúzskemu prezidentovi 11
Pojednávania s účastníkmi Bratislavského veľkého piatku 12
O kybernetike z r. 1953 12
Pošlite nám Bibliu v ruskej reči 13
Unikátny príklad v Európe 13
Diplomati so Svätým Otcom 14
Misie neokatechumenátu 14
Právo v procese prestavby 14
Denník Avvenire z 10.1. o ČSSR 15
Pre veriaci platia iné práva? 17
Pozdravný list 18
Štatistika náboženskosti na Slovensku 19
Zamyslenie sa nad životom 20
Jezuita František Lizna na súde 21
O situácii Cirkvi v Československu 22
Európa, objav samu seba 23
Prejavý povzbudenía pre obetavých veriacich 23

List kard. Tomáška predsedovi vlády ČSSR z 21.1.1989	24
Prejav vďačnosti kard. Tomáškovi	25
Svätá omša za Palacha	25
Cirkev a ľudské práva	25
Modlitbová akcia na Slovensku	25
Oslobodíte hneď Václava Havla	26
Václav Havel pred súdom v Prahe	26
Oheň na streche	27
O náboženskej slobode	29
Rehoľní predstavení u kard. Tomáška	30
Kardinál Lustiger v Prahe	31
V New Yorku za náboženské práva na Slovensku	31
Kard. Tomko o príklade viery na Slovensku	31
Rozhovor s kardinálom Františkom Tomáškom	32
Človek nie je ostrov	36
Rozhovor s Francescom Colasuonnom	37
O návšteve delegácie Vatikánu v ČSSR	39
Václav Malý ing. Vladimírovi Jankú	41
Jozeľ Zvěřina ing. Vladimírovi Jankú	42
O ekumenickom stretnutí v Pécsi	45
Slúžiť Bohu je to najlepšie	46
Kard. Tomáškovi čestný doktorát práv	46
Poznámky z púte v Šaštíne	47
Smena o nelegálnych náboženských štruktúrach	49
Z výskumu verejnej mienky	49
Nutnosť prestavať právny poriadok	49
Miroslav Válek na XVII. zjazde KSČ	50
Z každého rožku trošku	50
Z duchovného odkazu Dominika Tataru	51
Sloboda	58

Postrehy z adorácie počas trnavskej novény /19.-20.11.1988/

Novéna k trnavskej Panne Márii sa každoročne koná od 13. do 21.11. Tohtoročnou ústrednou témou bola výchova a rodina. Nočné adorácie mladých si získali sympatie nielen mladých, ba aj strednej a staršej generácie. Tak tomu bolo aj v Trnave, kde sme mohli stretnúť zástupcov z celého Československa.

V sobotu 19.11. sa podvečerný program novény začal sv. omšou o 16⁰⁰h. Nasledovala modlitba sv. ruženca, litánie, sv. omša o 16⁰⁰hod. /biskup Sokol/. P. Böhm kázal na tému Neúplná rodina a výchova. Jej obsahom boli páliivé problémy dnešného sveta: rozvod, slobodné matky, vnútorné nepochopenie v rodine, zmiešané manželstvá. Sv. omšu o 22³⁰hod. celeburoval trnavský dekan Jozef Slamka, ktorý se v homílii pútavo vyjadril o aktuálnych problémoch mladých, ktoré plynú z nejasností v otázkach viery. Pochybnosť je často podmienená i tlakom prostredia, ktoré nepraje viere. Slamka poukázal na nehorázný článok uverejnený v Mladých rozletoch o púti v Šaštine. /O reakcii otca biskupa Koreca na ten istý článok sme sa dozvedeli o.i. aj z rozhlasu po 21.hod., ktorý sme si vypočuli v skupinkách vonku, resp. vo vlaku/. Kazateľ poukázal na pravé príčiny putovať na milostivé miesta. Ukázal tiež motívy veriaceho pri angažovaní sa o lepší svet. Rukolapnými príkladmi poukázal na fakt pekla, ktoré si pripravuje sám človek svojím slobodným rozhodnutím. Peklo existuje, nebo ale tiež, a to je naša nádej. Záverom kazateľ zdôraznil, že mnoho závisí od nás samých. Dôležité je brániť sa ľži. Ak je lož v televízii, vypnime televízor... Požehnanie sme si odniesli od kardinála Tomáška, ktorého slová odzneli zo zvukového záznamu. Pripomenul, aby sme zostali verní vo viere. Kto pracuje pre vec Božiu, robí mnoho, kto sa modlí, robí viac. Kto však trpí s Kristom na kríži, robí najviac. Povzbudil nás, aby sme niosli svetlo viery tam, kde žijeme. Tak ako sa spieva v piesni Nech slnko svieti, kde si ty: "Nečakaj na svoj deň, na svoj veľký čin, každá chvíľa sa ti ponúka. Lásku Krista prinášaj bratom, sestram svojím... Nie si sám, je tu Pán, na cestách nás verne sprevádza... Staň sa soľou, staň sa kvasom chleba nového, po ktorom toľko túži náš svet. Staň sa sviecou!" A aj od nášho svetla závisí úspech Kristovho kráľovstva, zdôraznil pred požehnaním kard. Tomášek. Je to veľmi jasné slovo ku sviatku Krista Kráľa, ktorý práve prišiel o polnoci.

Adorácia pred Sviatosťou oltárnou trvala asi 90 minút. V prvej časti sme ďakovali spevom Adoremus Te Domine a Klaniam sa Tebe, Panna. Vyjadrili sme vďačnosť za životy biskupov Vojtaššáka, Gojdiča. Ďakovali za jasné svedectvo kard. Tomáška a za svedectvo obetavej lásky otca biskupa Korca. Prosby sme vyjadrili myšlienkami Písma. V druhej meditatívnej časti sme vyjadrili aktuálne problémy a pro-

sili o odpustenie našich nedokonalostí, aj za 183 tisíc vrážd nenarodených detí v r.1987 a ďalšie desaťtisíce tohto roku.

Čas medzi sv.omšami, adoráciou, až do prvej sv.omše v nedeľu o 4³⁰h. bol vyplnený súborom meditatívnych častí a piesní. Pripomenuli sme si 100.výročie smrti sv.Jána Bosca, ktoré sme slávili v januári, odkaz svätca Františka z Assisi, ktorého svedectvo je veľmi výrečné i v dnešnom svete. Hovorili sme o bojovnosti vo svedectve viery a o zodpovednosti za dedičstvo sv.Cyrila a Metoda dnes. Veď je tu snaha vychovať národ bez Boha, vymazať, skresliť naše dejiny. Odpoveď máme v piesni Slovensko moje: "Chcem Bohu, vlasti žiť oddane. Blížnemu slúžiť a pravdu hájiť, to heslom mladých vždy musí byť. Vypočítavosť a strach zdolať, lásku a radosť vyžarovať." Odznela výzva, aby sme prekonávali prekážky, vytvárali jednotu medzi spoločnosťami, aby sme vedeli spojiť sily a schopnosti, aby sme sa vedeli poradiť so skúsenejšími vo svedectve viery.

Zaujímavým spôsobom sme sa dozvedeli o otázkach žiačika svojej mamičky. Na otázku, prečo majú kňazi veľa práce, prečo ich je málo, dostal syn odpoveď, že biskup nemôže poslať nových kňazov, lebo sú tu zákony... "Také zákony treba zrušiť, lebo bránia biskupovi vykonávať jeho právomoc!" - odpovedal syn mamičke. Ako často deti vyslovia pravdu jasnejšie a rozhodnejšie ako dospelí! Akoby mnohým dospelým chýbal aj zdravý "sedliacky" rozum. Častejšie by sme sa mali zamýšľať nad svojimi postojmi, svojím prežívaním viery, aby sme vedeli odpovedať deťom aj na otázky ako napr. ako budem vidieť P.Boha, keď zomriem, a oči nebudem mať... Svätý Otec Ján Pavol II.hovorí, že budúcnosť závisí aj od nás mladých.Ako splniť túto úlohu? Vedieť spolupracovať so silami dobra vo svete, aby sme boli stále pripravení obhájiť sa pred každým, kto nás vyzýva zdôvodniť nádej, ktorá je v nás /por. 1 Pt 3,15/. Nebojme sa! Boh je pri nás.

Pred prvou sv. omšou sme sa dozvedeli o ankete o osobnostiach zo zvukových záznamov. Osobnosť a rast v dokonalosti bol potom obsahom kázne. Na príkladoch zo života bolo vidieť ako sa harmonicky vyvíja človek, ktorý využíva prostriedky duchovného rastu. Sv.Omša bola sprevádzaná rytmickými piesňami skupiniek z Čiech a Moravy, čo nám i prakticky ukázalo, ako aj v iných dobrých cieľoch chceme hlbšie spolupracovať medzi našimi bratskými národmi. Pred požehnaním bol prečítaný list kardinálovi Tomáškovi. Sme veľmi vďační za také postavy našich národov ako kard. Tomášek, ktorý sa v r.1989 dožíva 90 rokov a biskup Korec 65 rokov.

Vďaka Trnave za všetko. I za pohostinnosť, dobrú usporiadateľskú službu, ozvučenie. Novéna v Trnave ako celok je čosi ojedinelé u nás v ČSSR. Túžime, aby obdobné duchovné ovocie mali aj iné miesta našej vlasti. Pokiaľ to nebude, využime všetko na povzbudenie. I zvukové záznamy...

Slovenskí katolíci k 40. výročiu Deklarácie o ľudských právach

10. december je z iniciatívy OSN vyhlásený za Deň ľudských práv. Pre veriaceho kresťana je tento deň zvlášť blízky a závažný. Veď v Matúšovom evanjéliu Ježiš pri opisovaní posledného súdu kladie dodržiavanie práv človeka za posledné kritérium súdu. "Bol som hladný a dali ste mi jesť; bol som smädný a dali ste mi piť; bol som pocestný a pritulili ste ma; bol som nahý a priodeli ste ma; bol som chorý a navštívili ste ma; bol som vo väzení a prišli ste ku mne." /Mt 25, 35-36/ A ďalej Ježiš hovorí: "Veru hovorím vám, čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili."

Preto veriaci katolíci na Slovensku chcú v tento deň, sobotu 10.12.1988, navštíviť večerné bohoslužby v mestách a obciach, kde žijú a modliť sa pri týchto bohoslužbách v prvom rade, aby oni sami mali dost síl byť nástrojom dodržiavania práv človeka, ale tak isto, aby mali dost síl zastávať sa a požadovať dodržiavanie všetkých práv človeka, či už vo svojom okolí alebo od orgánov štátnej moci. Tak isto chcú prosiť o to, aby práva človeka boli dodržiavane vo všetkých krajinách sveta. Osobitne chcú myslieť na všetkých, ktorí sú v Československu nespravodlivo väznení za svoje politické alebo náboženské presvedčenie, ako Ivan Polanský, Hana Marvaňová, Peter Cibulka, Augustín Navrátil, František Lizna, Tomáš Dvorák a ďalší.

Účasťou na večerných bohoslužbách v sobotu 10.12. sa veriaci kresťania chcú tiež duchovne spojiť so všetkými ľuďmi dobrej vôle v Československu.

Mária Kratochvílová

Život je veľký dar

Len jeden život človek má
zvinutý do dní ako v puky lupne ruží.
Každý deň, všetky dovedna,
ak chce, tak v rukách drží.

Každý má jeden život len.
Hodiny letia ako roje z úľa.
Na človeku je, či opelí deň
a či ho rozkotúľa.

Len na ňom je, či falošne
rozihrá struny,
či život ako vzácny nástroj znie
a v iných ľuďoch zuní,

Či brnká si len vo vetre
a sám pre seba nŕti
do noci bez svetla
svoje ja do ničoty.

Má človek v rukách svoje dni.
Môže ich miesiť ako hrnčiar hlinu,
lež keď sám seba premárne,
aj nádej vyjde na mizinu.

Deň každý vezmi vďačne,
ktorý ti život dá,
na svete nie sme večne -
život je veľký dar.

O priateľstve a láske sníš
a možno dožiješ sa zrady -
pre liek si choď zas k ľuďom
blíž -
len nikdy neutekaj z rady.

Len zbabelý si sadne do kútika
pri prvej prehre v živote,
za životom robí bodku
a horkne v svojej samote...

Vždycky je ešte pre čo žiť -
i keď si mnoho stratil -
vždy sa má človek za čo biť -
čo druhým šťastie vráti.

Duchovné kytica Svätému Otcovi

"Rodina Nepoškvrnenej - chorí, telesne postihnutí, odstavené reholné sestry sme po celý rok pamätali na Vás modlitbami a obetami", píše sa v brožúrke Kristus - Svetlo národov od Rodiny Nepoškvrnenej a reholných sestier ČSSR, ktorú poslali Svätému Otcovi. Vyberáme odtiaľ len niekoľko myšlienok:

Zjednotení v láske všetci spoločne Vám posielame 830 275 dní obetovaných za Vás.

Dni "obetovania" sú zároveň aj dňami vzájomného stretávania. Prijmite ich s našimi "perličkami", ktoré sú vyjadrené v "priani a darovaní" akoby v bleskovkách.

Čítajte ich, patria Vám. Sú preplnené živou láskou a ešte túžobnejším pozvaním: PRÍDTE K NÁM!

Z "perličiek":

- Darujem neviditeľnú a predsa ťažkú celoživotnú chorobu. /Olga/
- Nevidím, nechodím, ale milujem. Za Svätého Otca život svoj darujem. Mám 24 rokov, patria Vám! /Betka/
- Darujem všetko utrpenie a prenasledovanie. /Mária/
- Môj postihnutý život v ateistickom domácom prostredí patrí Vám navždy. /Tána/
- Darujem bolesť z manželskej rozluky "pre evanjelium". /Manželka vazna/
- Darujem Vám nacvičovanie vianočnej omše, námahu s malým i veľkým zborom, hoci som od narodenia slepá. Denne ruženec. /Jana/
- Okovy, mreže a všetky dni do konca života patria Vám... ako prenasledovaný patrí Bohu a Rímu. /Oddaný syn Cirkvi/
- Posielame z postieľ a vozíčkov všetku našu obmedzenosť a nevládnosť. Voláme "príďte na Levoču a odtiaľ k nám". /Telesne postihnutí z ústavu/
- V Mariánskom roku v dvadsiatom roku života sa mi dostala milosť svätého krstu. Dostala som veľký dar, viem. Dávam Vám uistenie, že chcem žiť svoju vieru naplno a ponúkam svoj život za Vás. /Novokreštanica/

Ako dodatok kytičky sú ešte básničky, či piesne:

- I my chorí sa Ti klanáme
- Spoza mreží
- Voláme vás
- Milovanému Svätému Otcovi /na nápev Goralu/
- Čo spievame putujúc?
- Najdôstojnejšiemu otcovi biskupovi Jánovi Ch. Korcovi
 - Pán je s Vami a my tiež
- Ukrižovaný /pamiatke umučeného kňaza Š.P./

Rodina Nepoškvrnenej poslala niekoľko listov kardinálovi Jozefovi Tomkovi s odkazom "z októbrových večerov Vám posielame 100 tisíc ružencov denne".

Otec biskup Ján Chryzostom Korec patrí tiež do okruhu duchovnej starostlivosti Rodiny Nepoškvrnenej. Vo vianočnom pozdrave mu o.i. píše: "A keď je Boh s Vami, kto proti Vám? Ocenujeme si Vašu prácu za Cirkve, Vašu oddanosť Sv.Otcovi, preto o to viac pamätáme na Vás s úctou, vďakou, láskou, ale i duchovnou pomocou. Osobitne pamätáme na predstavených Cirkvi. Je to naša stavovská povinnosť - modliť sa a obetovať. Denno-denne ide za Vás viac ako stotisíc sv.ružencov,rôzne obete..."

Kardinál Jozef Ratzinger o mravnosti

Ľudská mravnosť sa pomaly začína vracieť na svoje čestné miesto. Je stále jasnejšie, že nesmieme robiť všetko, čo dokážeme uskutočňovať z čiste technického hľadiska.

Zlo a nerest moderného sveta spočíva práve v nedostatku morálky.

Nedávno istý ruský autor vyhlásil: Dnešné ľudstvo sa podobá človeku, ktorý žije v stálom strachu, že v jeho dome vypukne požiar a pritom si neuvedomuje, že je chorý na rakovinu, pretože nemyslí na nič iné, ako na to, aby zabránil požiaru. Nezomrie ako obeť požiaru, ale na rakovinu.

Ľudstvu hrozí, že bude zničené vlastným mravným úpadkom. Nebojuje však proti tomu, len sa prizera, akoby bolo hypnotizované vonkajším atomovým nebezpečím, ktoré je však len dôsledkom vnútornej morálnej nemoci. Skutočným nebezpečím je súčasné zrútenie morálnych hodnôt.

Čo môžeme a musíme robiť, aby sa pacient, t.j. súčasné ľudstvo, uzdravil? Prečo sme v takej situácii?

Hlavným činiteľom morálnych problémov je svedomie. Čo je vlastne svedomie?

Svedomie je orgán, nie nezvratná pravda. Orgánom je preto, že patrí k našej osobnej podstate a bytnosti, nie je čímsi, čo vzniklo mimo nás. Práve preto potrebuje rast a výcvik. Svedomie je treba formovať, vychovávať.

Človek je bytosť, ktorá potrebuje pomoc druhých, aby sa stala tým, čím je sama v sebe. S touto štruktúrou sa stretávame i vo svedomí, ktoré vnútorne poznáva a rozoznáva dobro a zlo. I k tomu ale potrebuje pomoc druhých ľudí.

Svedomie teda vyžaduje formáciu a výchovu.

Umlčané svedomie sa môže stať smrteľnou chorobou pre celú civilizáciu. V žaloch nachádzame modlitbu, aby Boh oslobodil človeka z jeho skrytých hriechov. Je veľkým nebezpečím, keď človek nerozozná hriechy a nechá sa upokojiť zdanlivo pokojným svedomím. Kto si vlastne neuvedomuje vinu, je už vlastne nemocný. Tak ako je nemocný ten, kto pri nejakej chorobe necíti žiadnu bolesť.

Nemožno preto prijať zásadu, že každý človek môže konať všetko, čo mu vlastné svedomie nebráni. Takto by človek bez pravého svedomia mohol konať čokoľvek.

Človek je teda povinný svoje svedomie formovať a vychovávať. Ako ľudia nemáme len rozum, ktorý vedecky uvažuje, ale máme i tzv. mravný rozum. V našom vnútri je schopnosť poznávať dobro. Formácia tohoto mravného rozumu je základným predpokladom výchovy a jeho zanedbanie značí nezvratný pád tzv. druhého osvietenstva. V ďalšej časti prednášky kard. Ratzinger rozobral morálku z historického hľadiska. Morálku zaručuje i ľudské spoločenstvo skrze skúsenosti minulých generácií. Avšak tieto nahromadené skúsenosti sa nemôžu automaticky stať zdrojom a podkladom morálky. Najhlbším zdrojom mravného poznania je Božie slovo. Písmo nás učí, že na počiatku bolo Slovo, ktoré bolo u Boha. Z toho vyplýva, že človek má nielen matematický, ale i mravný rozum. Rozum je len orgánom a nemá nezvratnú pravdu. Preto i rozum vyžaduje cvik a tým i spoločenstvo iných ľudí.

Ak nie je Boh, nie je ani morálka. A nemôže byť ani človek /poľský filozof Kolakowski/. Najväčšiu morálnu skúsenosť majú svätci a tí nám môžu i dnes ukazovať cestu. Sú svedkami onej životnej múdrosti, v ktorej sa pôvodné poznanie očisťuje stykom s Bohom.

Záverom zhrnul kardinál Ratzinger obsah prednášky:

- 1/ Spolu s technickým a rozumovým uvažovaním existuje v človeku i tzv. mravný rozum, ktorý vyžaduje osobitnú starostlivosť a primeranú výchovu.
- 2/ Aby mohla vzniknúť a rozvíjať sa schopnosť mravného poznania, sú nevyhnutné morálne skúsenosti celého ľudstva a pokyny veľkých

svedkov dobra v dejinách t.j. svätcov. Morálne poznanie vyžaduje rozjímanie a spoločenský život je treba historicky overovať, čo je dobré a zlé. Toto overovanie má však rôzne zákony, odlišné od zákonov prírodných vied a ich experimentálnej metódy.

3/ Nemožno oddeľovať mravné uvažovanie a otázku existencie Boha. Veľké mravné skúsenosti ľudstva počas dejín rástli vždy v tesnom spojení s touto otázkou. Preto bez obrátenia sa k Bohu nemôže nastať ani návrat k mravnosti. Z toho vyplýva, že i v našej súčasnej modernej dobe kresťanská viera zostáva meradlom podľa ktorého môžeme a musíme posudzovať morálne návrhy na riešenie ostatných, starých i nových veľkých problémov. To tiež znamená, že morálne skúsenosti si vyžadujú i historické skúsenosti. Skúsenosť má i svoj morálny rozmer a ten je nutné bezpodmienečne uznávať a učiť sa mu.

/Celý text prednášky kard. Ratzingera - Spor o morálku - vyjde v najbližšom čísle rímskych Studií, ktoré vydáva Kresťanská akadémia, VR 5.12./

Komisia pre prípravu novej ústavy

Členom komisie je aj správca olomouckej arcidiecézy František Vymětal, kapitulný vikár košickej diecézy Štefan Onderko, generálny biskup slovenskej evanjelickej cirkvi Ján Michalko a patriarcha českej cirkvi husitskej Miroslav Novák.

Sú obavy, či spomínaní uplatnia pri príprave novej ústavy špecificky kresťanské postoje. Skôr možno očakávať opak. Neozvali sa v minulosti, keď sa vláda pri náboženskom a občianskom útlaku odvolávala na starú ústavu a svoje zákony, a sotva sa ozvú i teraz.

Náboženská sloboda je mysliteľná až vtedy, keď sa štát vzdá práva a povinnosti voliť osoby knazov a dávať im služobné pokyny - takto sa vyjadril Charčev, minister pre náboženské veci v ZSSR.

O reťazovej hladovke

16. novembra 1988 bola zahájená reťazová hladovka ako solidarita s väznenými z dôvodu svedomia a ako nesúhlas s postihom občanov kvôli presvedčeniu. Začatie hladovky bolo oznámené predsedovi vlády ČSSR Adamcovi, ktorého budú informovať o priebehu hladovky každých 14 dní.

Keďže nemožno pozorovať praktické dôsledky proklamovanej demokracie, skôr naopak, čo potvrdzuje odsúdenie katolíckeho knaza Františka Liznu 29.11. na dva mesiace odňatia slobody, iniciátori hladovky oznámili predsedovi vlády Adamcovi jej pokračovanie listom z 1.12., v ktorom žiadajú prepustenie Ivana Polanského, Augustína Navrátila, Františka Liznu, Dušana Skálu, Petra Cibulku, Ivana Jirouša, Jiřího Tichého, Hany Marvanovej, Tomáša Dvořáka a Luboša Vydru.

List bol daný na vedomie ÚV KSČ, kardinálovi Tomáškovi, Výboru na obranu nespravodlivo stíhaných, Federálnemu zhromaždeniu a oznamovacím prostriedkom.

Za správnosť listu sa podpísal Antonín Kašík, Kamenná kolonie 99, 639 00 Brno.

Hladovky sa doteraz zúčastnili: Peter Hrdina 10 dní, ing. Eva Vydělová 14 dní, Martin Dohnal zatiaľ 3 dni, Antonín Kašík zatiaľ 5 dní, ing. Kozánek zatiaľ 3 dni, Miloš Cihelka 6 dní, Roman Šedivý 6 dní.

O posielaní kníh zo zahraničia

Mnoho slovenských veriacich by chcelo mať nejakú modlitebnú knižku, spevník alebo inú knihu náboženského obsahu. Slováci v zahraničí majú viac vydavateľstiev náb. kníh, z ktorých najznámejšie sú Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda v Ríme a Slovenskí jezuiti v kanadskom meste Cambridge. Možnosti posielat' náb. knihy na Slovensko boli a sú. Ťažkosť je však v tom, že už viac rokov československé colné úrady neprepúšťajú náb. knihy z cudziny v slovenčine. A to ani vtedy nie, keď sú knihy poslané doporučené. Doporučené knihy zvyčajne ani nedoručia adresátovi, ani ich nepošlú späť tomu, kto ich poslal, takže medzinárodné dohody o doporučení sa nezachovávajú.

Začiatkom septembra roku 1988 české noviny Svobodné slovo uverejnili článok s nadpisom "O dovoze časopisov a publikácií do ČSSR" v podobe otázok a odpovedí. Na otázku, aké časopisy alebo literatúru si môžu turisti priniesť zo zahraničia domov bez rizika, že im budú na hraniciach odobrané, sa odpovedá: "Československý občan môže bez povolenia doviesť do ČSSR pre svoju osobnú potrebu publikácie zahraničného pôvodu pokiaľ ich obsah nie je v rozpore s chránenými záujmami alebo neporušuje medzinárodné zmluvy. Takými to publikáciami sa rozumie tie, ktoré svojim obsahom smerujú napr. narušovaniu mierových spoložití národov, hlásajú národnostnú, náboženskú alebo inú nenávisť, hanobia ČSSR alebo iný soc. štát a jeho predstaviteľov, šíria poplašné alebo nepravdivé správy, ohrozujú mravnosť, podnecujú k páchaniu trestných činov, prečinov alebo priestupkov a podobne. Z uvedenia vyplýva, že dovoz odborných publikácií nie je obmedzený pokiaľ nejde o množstvo, ktorého hodnota podlieha colným predpisom."

Taká je teda odpoveď pracovníkov Federálneho ministerstva vnútra. Aká je však skutočnosť o tom nám hovorí prípis zo 7.7.1988 poslaný Riaditeľstvom medzinárodnej poštovej prepravy v Prahe 120, nám. M.Gorkého 13, s nečitateľným podpisom: "Vážený, zdelujeme vám, že pripojená poštovná zásielka obsahovala mimo iného tieto neperiodické publikácie: V.Bianko: Rodičia na slovíčko; T.Kempenský: Nasledovanie Krista, Aleluja, publikácie Slov. ústavu sv. Cyrila a Metoda a Slovenských jezuitov. Dovož a rozširovanie týchto neperiodických publikácií boli zakázané Rozhodnutím Ministerstva kultúry vydaným na základe štvrtého paragrafu Zák.94/1949 Zborníka o vydávaní a rozširovaní kníh, hudobnín a iných neperiodických publikácií. Preto boli zmienené neperiodické publikácie vylúčené z poštovej prepravy. Veci vylúčené z poštovej prepravy prepadajú podľa § 6 odst.4 Vládneho nariadenia č.240/1949 Zborníka, ktorým sa prevádza poštový zákon, v prospech štátu. S pozdravom "svetu mier", nečitateľný podpis."

Tu máme čierne na bielom, že sa nepripúšťajú čisto náboženské knihy, ako Nasledovanie Krista a modlitebná kniha Aleluja so spevníkom, ktorý sa používa pri bohoslužbách aj na Slovensku a ktorý bol vydaný aj Spolkom sv. Vojtecha. Netreba nijako dokazovať, že na tieto knihy sa nevzťahujú spomenuté obmedzenia. Ich obsah nijako neporušuje medzinárodné zmluvy, ani mierové spoložitie národov, ani nehlasajú národnostnú, náboženskú alebo inú nenávisť, ani nehanobia ČSSR alebo iný soc. štát a jeho predstaviteľov, ani nešíria poplašné alebo nepravdivé správy, ani neohrozujú mravnosť, ani nepodnecujú k páchaniu trestných činov, prečinov alebo iných priestupkov. Záverečné želanie "svetu mier" tomu, kto doporučené poslal tieto knihy svojim príbuzným na Slovensko, istotne vyvolalo celkom opačný pocit ako pokoj a mier.

[VR]

Týždenník Hlas národa v Chicagu o návšteve Jankú v NSR

V lete 1988 navštívil NSR riaditeľ Sekretariátu pre cirkevné záležitosti pri československej vláde Ing. Vladimír Jankú, doprevádzal ho dekan Evanjelickej teologickej fakulty v Bratislave dr. Gáboriš a československí diplomati, akreditovaní v Bonne. Cieľom ich návštevy bolo vysvetľovať cirkevnú politiku ČSSR v rôznych mesiacoch NSR.

V Mníchove vo farskej sále kostola sv. Uršuly im bolo predložených niekoľko otázok.

Na otázku o vzťahoch štátu k Cirkvi v období vlády Klementa Gottwalda, Janka pripustil, že sa vtedy vláda voči Cirkvi dopustila mnohých chýb. Pripomenul však, že sa ich dopustila i Cirkv vo vzťahu k štátu. Bude zaujímavé sledovať, či o týchto chybách bude vôbec ešte niekde reč a či budú vyvedené nejaké dôsledky, napr. pre obete týchto chýb a pre budúce vzťahy.

Na otázku o odnímaní štátneho súhlasu kňazom, Jankú odpovedal, že za jeho pôsobenia k takému zákroku došlo len v púhej desiatke prípadov, odôvodnených i vnútrocirkevnými problémami. Také konanie považuje za svoje prirodzené právo a honosí sa tým, ako málo ho využíva. Bolo by dobré overiť jeho tvrdenie a hlavne poukázať na neudržateľnosť situácie, keď niektoré funkcie biskupa vykonáva cirkevný tajomník.

Pozoruhodne odpovedal Jankú na otázku, či súhlasí s návštevou pápeža Jána Pavla II. v ČSSR pri príležitosti kanonizácie bl. Anežky českej v Prahe, keď povedal, že urobí všetko preto, aby sa taká návšteva uskutočnila.

Keďže k nej zo strany vlády stačí pomerne málo - pozvať pápeža - bude celkom ľahké overiť si, ako bola myslená táto odpoveď.

Že je v ČSSR malým pánom naznačil tým, keď povedal, že bude musieť na hranici dobre schovať knižku O situácii kresťanov v ČSSR, ktorú vydalo nakladateľstvo Opus bonum a ktorá mu bola darovaná. Inak mu vraj môže byť zabavená na colnici.

Ako na to ísť, aby sa situácia začala opravdu zlepšovať, zostalo nezodpovedané. Ani doprovod Ing. Jankú sa k tejto otázke nevyjadril. Určité konkrétne návrhy priniesol kardinál Tomášek vo svojom memorande a petícia katolíkov, ktorá ho rozpracovala.

Jankú sa uspokojil s tvrdením, že tento text obsahuje mnoho nesplniteľných požiadaviek. Zostáva aspoň dúfať, že aspoň tie ostatné nakoniec budú splnené. O tom ale nič konkrétneho nebolo povedané. Že by z opatrnosti, aby neboli rušené príslušné vyjednávania, ktoré sú v týchto veciach takmer už od nepamäti? - uzatvára článok Peter Kolár.

Denník New York Times z 25.11. o katolíkoch v ČSSR

Augustín Navrátil sa stal symbolom obnovy náboženského života. Zostavil totiž petíciu, požadujúcu náboženskú slobodu, ktorú podpísalo takmer 600 tisíc občanov v ČSSR. 28.10. sa Navrátil stal tiež symbolom toho, ako bezpečnosť postupuje proti prejavom nesúhlasu s oficiálnou politikou. Úrady totiž nariadili, aby bol Navrátil umiestnený v ústave pre duševne chorých, pretože vraj trpí istým druhom paranoie, ktorá ho núti kritizovať politiku vlády. Rozsudok bol zámerným úderom proti petícii za náboženskú slobodu, ktorú sa vláda rozhodla nebrať na vedomie a proti úradom neschvaľovanej náboženskej činnosti, ku ktorej dochádza v poslednom čase.

Ďalším príkladom je augustové rozhodnutie odvolacieho súdu v Bratislave, ktorý potvrdil rozsudok odňatia slobody na 4 roky pre vydavateľa náboženských samizdatov Ivana Polanského za údajnú podvratnú činnosť.

Denník uvádza i prípad zatknutia jezuitského kňaza Františka Liznu, ku ktorému došlo 26.10.1988.

Spravodajca poukazuje i na to, že agenti ŠtB vyvíjajú nátlak na ľudí, ktorí sa rozhodli vstúpiť do niektorých štátom povolených rehoľných spoločností. Dve vyše 20-ročné ženy z Prahy, kandidátky františkánskeho rádu, opísali, ako ich vyšetrovali pracovníci bezpečnosti a snažili sa ich získať pre udavačskú činnosť.

Toto vystupňované prenasledovanie zo strany štátu sa v Prahe považuje za súčasť širšieho úsilia štátu o potlačenie nezávislej aktivity občanov.

Vláde ČSSR a Vatikán nedokázali uvoľniť napäté vzťahy. V júni sa zdalo, že sa dosiahol istý pokrok, keď prišlo k menovaniu troch biskupov. Menovanie biskupov je hlavným dôvodom sporu, pretože vláda ČSSR si nárokuje právo ovplyvňovať ich výber. Po smrti nitrianskeho biskupa Jána Pásztoru v novembri, počet neobsadených diecéz stúpol na 10. Navyše rozhovory s Vatikánom, plánované na november, sa zo strany ČSSR odložili na neurčito. Vyhliadky na dohodu sa ešte viac zmenšili v dôsledku skutočnosti, že zástupca Vatikánu na pohrebe biskupa Pásztoru, arcibiskup Francesco Colasuanno, sa vrátil do Vatikánu bez toho, že by sa zišiel s predstaviteľmi československej vlády.

New York Times záverom porovnáva neústupčivosť československej vlády s novým liberalnejším postojom sovietskych predstaviteľov voči náboženstvu. Člen Politbyra ZSSR Alexander Jakovlev vzdal hold katolíckej tradícii v Madaraku, keď sa v Ostrihomu zišiel s maďarským primasom, kardinálom Lászlom Pászkaiom. Jakovlev počas návštevy ČSSR prejavil záujem aj o stretnutie s najvýznamnejším predstaviteľom katolíckej Cirkvi v ČSSR 89-ročným kardinálom Františkom Tomáškom. Avšak na naliehanie československej vlády sa zišiel iba so zástupcami úradmi schvaľovanej organizácie Pacem in terris.

Odvahu! Môžeš! Vidíš, čo vykonala Božia milosť s ospalým Petrom, zbabelcom, ktorý zaprel Krista... a s Pavlom, ktorý bol zaťatým neústupným prenasledovateľom. Uvedomuješ si, že si slabý. A aj si. Napriek tomu - či skôr preto - Boh ňa vyvolil. Používa vždy neúmerné nástroje, tak aby dielo bolo Jeho. Na tebe žiata iba poddažnosť. Keď sa skutočne odovzdáš Bohu, nebudú ťažkosti, ktoré by otriasli tvojím optimizmom. /Z knihy Cesta od Escriba de Balaguer, zakladateľa Opus Dei, ktoré oslávilo 2.10.1988 60. výročie/

Ľud v ZSSR sa dáva krstiť

Tatiana Goričevová - disidentka intelektuálnych kruhov v Leningrade učila na vysokej škole. Po svojej konverzii od ateizmu ku kresťanstvu a po jej horlivom apoštoláte vo vysokoškolských kruhoch bola vykázaná zo ZSSR do cudziny. Zostala v západnej Európe, ktorá ju však z kresťanského hľadiska viery sklamala.

Dôkazom skutočnej perestrojky v ZSSR je aj skutočnosť, že sa mohla vrátiť do ZSSR na trojmesačnú návštevu a opäť sa vrátiť na miesto pobytu v Západnom Nemecku.

Po návšteve v rozhovore s nemeckou novinárkou o.i. povedala: Pani Goričevová, vy ste boli pred ôsmimi rokmi vykázaná zo svojej vlasti a prekvapujúco ste tam mohli opäť na tri mesiace cestovať a byť v kruhu knazov, veriacich a starých priateľov. Čo sa tam za osem rokov zmenilo a čo sa vás najviac dotklo?

Našla som Rusko také, aké som ho opustila. Ľudia nábožní a veriaci, každý kostol ako slnko naplnené modlitbou. To zostalo. Potom som spozorovala, že je viac mládeže v kostole. Pred ôsmimi rokmi ich bolo 20%, dnes je ich 50%. Znovuzrodenie ide ďalej. V Leningrade v poslednom čase otvorili 9 kostolov. Po zrušení registrácie krstov ľudia sa všade dávajú krstiť vo veľkom počte. Dnes možno povedať: ľud sa dáva krstiť. Celé rodiny sa dávajú krstiť aj bez toho, aby dobre poznali evanjelium. Mój duchovný otec povedal, že prichádzajú z vnútorného pocitu istoty, lebo pochopili, že v tom je tu záchrana. V dedine môjho duchovného otca je v sobotu a nedeľu 40-50 krstov a vo všedné dni okolo 10 denne. Vo väčších mestách ako napr. v katedrále v Leningrade je každý den 200 krstov. Často trvajú krsty celý den. V kostole našej dediny sú dnes traja knazi. Jeden slúži liturgiu a dvaja v tom čase krsťtia. V nedeľu sa prichádza už o šiestej hodine ráno.

Zásadne je teraz možné, že ak sa dvadsiati veriaci podpisom osvedčia, môžu založiť cirkevnú obec a zžiadať kostol. Potom všetko závisí od úradov. V Leningrade sú úradníci hrozni. Treba bojovať, treba ísť do Moskvy, kde úrady reagujú ochotnejšie.

Je tu priaznivý čas pre Cirkev. Spoločnosť je demoralizovaná. Pri snahe o novú morálku a otvorenosť, Cirkev hrá veľkú úlohu. A Cirkev je jedinou morálnou silou.

Ku knazom prichádzajú komunisti a hovoria: dajte nám katechizmus, aby sme mohli vychovávať naše deti.

Knazi vykonávajú veľmi ťažkú prácu, až do vyčerpania. Každému venujú slovo a pokrstených začínajú vyučovať. Ku každému majú slovo lásky a posilnenia. Všetci ľudia sú plní radosti: krst je veľkou slávnosťou, možno pozorovať, ako sa menia tváre. Niektorí mladí po krste a svätej liturgii vyzerajú ako anjeli. Vôbec neveria, čo je liturgia, nepoznajú evanjelium a predsa cítia, že sa vrátili domov.

Alexander Dubček v Taliansku

Najstaršia univerzita v Európe v Bologni pri príležitosti 900-tého výročia jej založenia udelila 13.11.1988 čestný doktorát politických vied Alexandrovi Dubčekovi ako prezieravému predchodcovi dnes už známej perestrojky.

19.11. popoludní prijal Svätý Otec Ján Pavol II. na súkromnej audiencii A. Dubčeka, ktorý počas návštevy Ríma vyjadril želanie pozdraviť Svätého Otca. Dubček povedal, že 15-minútové stretnutie so Svätým Otcom bolo pre neho veľkou ctou.

Dubček na univerzite v Bologni povedal, že "politika je umenie možného aj nemožného, ktorému sa bez vedy a praxe nedá naučiť" a pokračoval myšlienkou sv. Františka z Assisi: "Bože, daj mi dosť pokory znášať veci, ktoré meniť nemôžem, daj mi dosť odvahy meniť veci, ktoré meniť môžem a daj mi dosť rozumu rozlíšiť medzi týmito dvomi druhmi vecí."

Z listu Václava Havla francúzskemu prezidentovi Mitterrandovi,
uverejneného v denníku Le Monde koncom novembra 1988

Obraciam sa na Vás pred Vašou blížiacou sa návštevou Československa, pretože Vás chcem aspoň stručne upozorniť na neradostnú situáciu v našej krajine a požiadať Vás, aby ste ju mali na pamäti pri svojich rokovaníach v Prahe a aby ste o nej otvorene hovorili s našimi predstaviteľmi.

Mám totiž jednu zvláštnu skúsenosť. Mnohí západní politici k nám prichádzajú s akousi podvedomou predstavou, že sa tu stretnú len s krutými tvármi tupých diktátorov. Sú potom, samozrejme, milo prekvapení, ba priamo okúzlení tým, že ich privítajú usmievané tváre oholených, moderne oblečených a celkom milých ľudí, ktorí hovoria o svojom dávnom priateľstve, o krajine svojich hostov, o svojom hlbokom záujme na všestrannú spoluprácu, o svojej túžbe po mierovom spolužití a o svojej úprimnej túžbe zlepšiť pomery v našej krajine a prebíbiť v jej slobodu a demokraciu.

Je nepochybne radostné to všetko počuť a je ľahké tomu uveriť. Dobrý človek vždy radšej verí milej tvári svojho partnera, než nejakým správam z druhej ruky o tom, ako sa tento partner v skutočnosti chová. Je to ľudsky pochopiteľné, ale v danom prípade politicky neprezeravé. Skutočné uvoľnenie nemožno dosiahnuť púhou hrou na pekné slová druhej strany a jej neurčité sľuby.

Cítim potrebu znova zdôrazniť smutný rozpor medzi tvárou, ktorú nastavujú svojim západným hosťom a tvárou, ktorú ukazujú doma.

Moc a jej všadeprítomná polícia si počínajú stále hysterickejšie. Sú zatvorení predstavitelia Nezávislého mierového združenia, pretože pripravovali pokojnú manifestáciu k výročiu nášho štátu. Je zatvorený básnik Ivan Jirous spolu s Jirím Tichým, pretože vyjadrili svoje rozhorčenie nad smrťou Pavla Vonky vo väzení. Sú zatvorení Ivan Polanský, Peter Cibulka a Dušan Skála, pretože šírili nezávislú literatúru.

Proti nedávno vzniknutému československému hnutiu Za občiansku slobodu bolo zahájené trestné stíhanie. Augustín Navrátil, autor katolíckej petície, ktorú podpísalo vyše pol miliona občanov a ktorú podporil i český prímás, bol odsúdený k pobytu v psychiatrickej liečebni. Sú zatváraní stotoční ľudia, rozháňané odborné sympozia, prenasledovaná nezávislá tlač.

Polícia vypočúva, robí domové prehliadky, vydiera a vyhráža sa. Tisíce umelcov, vedcov a novinárov stále nemôže pôsobiť vo svojich odboroch. Všetku povolenú kultúru riadi stále tá nekvalifikovaná a častokrát negramotná byrokracia.

Všetko, čo sa súčasnému vedeniu nepáči, alebo čo sa vzpiera jeho manipulácii, označuje za antisocialistické a teda za nepriateľské.

Antisocialistom by ste boli v našej krajine i vy, predstavitel' socialistickej strany. Boli by nimi i všetci členovia Vašej vlády, bola by tak označovaná i väčšina francúzskych komunistov. To vám ale naši predstavitelia pri rokovaníach nepovedia. Nanajvýš sa zmienia o akýchsi skupinkách disidentov, ktorí otravujú vzduch a maria predstavu a demokraciu. Nie je to pravda.

I oni hovoria o ľudských právach. Ich prax však vyvoláva dojem, že im ide o jediné právo, totiž o ich právo všestranne manipulovať spoločnosť.

Som si istý, že všetky konkrétne doklady situácie, ktorú som popísal, máte k dispozícii a pevne verím, že ako najvyšší predstaviteľ krajiny s dlhou demokratickou tradíciou, nebudete mlčať k tomu, čo sa deje v dnešnom Československu.

Prajem Vám veľa úspechov.

Váš Václav Havel, spisovateľ

Pojednávania s účastníkmi Bratislavského veľkého piatku

V piatok 20.1. mal v Bratislave súdne pojednávanie ing. Karol Nagy, ktorý dostal v septembri 1988 trestný príkaz 2 mesiace nepodmienečne za účasť na marcovej manifestácii. Nagy podal odpor. Amnestia z konca októbra sa vzťahovala i na neho, Nagy ju však neprijal z principiálnych dôvodov, lebo stíhanie bolo nespravodlivé a protizákonne. A tak sa musel dostaviť 20.1. na pojednávanie, ktoré viedol samosudca Juraj Mihál. Ten ho uznal vinným z prečinu rušenia verejného poriadku, ale trest mu neudelil kvôli amnestii.

Iný je prípad Jiřího Fajmona z Liberca, ktorý pricestoval 25.3. do Bratislavy, ale na Hviezdoslavovo námestie sa pre policajné záтары nedostal. Polícia ho zatkla asi hodinu po skončení manifestácie.

Súdne pojednávanie sa konalo 27.1. o 8.15 h, ktoré viedol samosudca Ján Jamrich. Do Justičného paláca prišlo z kresťanskej solidarity asi 20 ľudí, niekoľkých pustili do súdnej siene, ostatní čakali na chodbe. Množstvo príslušníkov bezpečnosti /v uniformách i v civile/ dokazuje, že polícia aj tomuto prípadu pripisovala značný význam. Policajný fotograf fotografoval prítomných.

Jiří Fajmon vypovedal, že bol o 17.00 h na omši u kapucínov, odtiaľ sa vybral smerom k Hviezdoslavovmu námestiu, avšak dostal sa len na Sedlársku ulicu. Počas manifestácie vytlačili príslušníci bezpečnosti ľudí aj z tejto ulice, preto išiel preč. Polícia ho legitimovala asi kilometer od námestia asi preto, že mal v ruke sviečku. Odtiaľ ho odviedla na vypočúvanie. Fajmon tvrdil, že nevedel o zákaze manifestácie a že nemohol počuť ani hlas z amplionov, ktorý vyzýval k rozchodu, keďže bol ďaleko od námestia. Príslušník bezpečnosti Štefan Katona, ktorý vystúpil na súde ako svedok, vypovedal, že videl Fajmona na rohu Hviezdoslavovho námestia a že ho zaistil pri Michalskej bráne alebo na Mierovom nám. Fajmon žiadal, aby súd nariaďil výsluch toho príslušníka, čo ho zaistoval. Súd to odmietol a tak bol Fajmon iba na základe Katonovej výpovede odsúdený na 2 mesiace nepodmienečne.

Amnestia sa na neho nevzťahuje, lebo v r. 1985 bol odsúdený za poburovanie. Počas základnej vojenskej služby údajne kritizoval v spoločnosti vojakov niektorých členov vlády.

Katonova výpoveď bola absurdná. Ako mohol vidieť Fajmona, keď bolo šero a pršalo. Okrem toho sám tvrdil, že ho on nezaistoval. Bola to zjavná krivá výpoveď. A keďže súd vyniesol rozsudok len na základe tejto výpovede, potom je nespravodlivý. Fajmon sa hneď odvolal.

JUDr. Pavol Leščák v r. 1985 odsúdil v Bratislave mladých katolíkov Branislava Borovského, Alojza Gabaja a Tomáša Konca na nepodmienečné tresty za pokus o prenesenie náboženskej literatúry. V r. 1987 Leščák emigroval do Rakúska, kde požiadal o politický azyl a dnes žije v Bavorsku.

Socialistická veda o kybernetike v roku 1953

Slovník cudzích slov, Bratislava, 1953, heslo o kybernetike: "kybernetika /gr./ - módna lživá teória úpadkovej imperialistickej buržoázie. Podľa tvrdenia kybernetikov podnet na utvorenie ich pseudovedy dala údajná príbuznosť medzi ľudským mozgom a modernými zložitými strojmi... Konceptia "mysliaceho stroja", propagovaná kybernetikmi, je lživá a nepriateľská ľudstvu a vede. Kybernetika, ako výraz zahŕňajúceho kapitalizmu..." /str. 588/

Vtedy to bolo o kybernetike. No i dnes možno nájsť podobné vyhlásenia. "Náboženstvo je opium ľudstva" - možno nájsť v každej ateistickej príručke. Ono je to tak, keď ideológia diktuje, a nekritickí vedci sú jej slúžkami.

Pošlite nám Bibliu v ruskej reči

Skupina mladých z talianskeho mesta Arezza predstavila vo viacerých mestách ZSSR scénické pásmo so spevmi a hudbou s názvom Svätý František Asisský - muž pokoja. Mladí prišli do Moskvy na pozvanie pani Raisy Gorbačovovej.

V ZSSR boli od 25.12 do 5.1. Skupinku tvorilo 76 členov /50 mladých hercov, spevákov a hudobníkov/, v skupine boli aj viacerí františkáni.

Prvý úspech zožali v leningradskom Zimnom paláci. Bolo to prvé náboženské predstavenie od Októbrovej revolúcie. Svedectvo speváka Borisa Kribenšikova: "Počas 20 rokov, čo spievam, som sa naučil, že život bez viery v Boha nemá zmysel."

Aj v Moskve sa skupina stretla s nadšením obecnstva. Ešte prekvapujúcejšie bolo stretnutie mladých kresťanov Arezza so skupinou 300 študentov filozofie, ktorí reprezentovali svojich 40 tisíc kolegov z Moskovskej univerzity. Jeden zo študentov po stretnutí povedal: "Za posledných 70 rokov meno Boh a Ježiš Kristus nebolo toľkokrát vyslovené v Moskovskej univerzite ako dnes večer."

Namiesto naprogramovanej pol hodiny stretnutie trvalo vyše 4 hodiny. Najzaujímavejšia debata bola o viere, o jestvovaní Boha, o duchovnom živote a pravdách viery. Isté dievča vyvolalo ticho týmito slovami: "My, mladí, sme pochopili, že rodičia, škola a štát nás nepoučili o najdôležitejšej veci, o Biblii. Už od malička nás učili, že Boh nejestvuje. Ale teraz, keď máme 20 rokov, odrazu si uvedomujeme, že z nášho srdca a nášho rozumu vystupuje na povrch životná otázka: je naozaj pravda, že Boh nejestvuje? A my, mladí, odpovedáme: Boh jestvuje a my nesmierne túžime čítať Bibliu, ktorú u nás nemožno dostať, alebo len za vysokú sumu."

Niektorí študenti sa jej snažili protirečiť tvrdením, že v ZSSR je sloboda vyučovať ateizmus, tak isto ako je sloboda vyučovať náboženstvo. Dievča však neochvejne tvrdilo: "Verejnému vyučovaniu náboženstva sa ešte stále kladú veľké prekážky."

Diskutovalo sa aj o ďalších otázkach: o rozdieloch medzi katolíckou a pravoslávnuou cirkvou, o teológii oslobodenia, o postavení ženy v katolíckej cirkvi, o pápežovi, o ateizme, o spásе neveriacich, atď.

Prítomní františkáni v debata vyzdvihli zvlášť nevyhnutnosť hodnôt ako je Boh, Ježiš Kristus, človek a jeho túžba po Bohu, jednota národa a ľudstva.

Na konci stretnutia mnohí sovietski študenti si pýtali náboženské knihy a posvätné predmety. "Pošlite nám Bibliu v ruskej reči" - prosili takmer všetci, lebo chceme veriť, chceme žiť podľa evanjelia. Zatiaľ možno kúpiť Bibliu v ZSSR len na čierno za 200 až 700 rubľov /1 až 3 mesačné platy/.

Unikátny príklad v Európe

Podľa sovietskeho spisovateľa Jurija Ščerbaka unikátnym príkladom v Európe je: "To, že taký počtom malý národ ako slovenský si v susedstve s veľkými národmi, ktoré sa ho usilovali podrobiť či asimilovať, dokázal ubrániť svoju národnú tvár."

Jurij Ščerbak nám Slovákom pripomína: "Obnovme Slovánske dni na Devíne, ktoré bývali 5. júla!... Musíme sa vrátiť k myšlienke slovenskej vzájomnosti. Ak sa r. 1992 pripravuje integrácia západných štátov EHS, mali by sme na to reagovať integráciou Slovanstva, ktorá by mala byť integráciou rôznych, no jedinečných, originálnych národov." /Pravda, 27.1.1989/

Poznámka: Ak sme tu dnes ako Slováci, tak vďaka kresťanstvu. Celá Európa žije dodnes z kresťanstva. Pri obnove a zjednotení Európy nezabúdajme na to. To nás všetkých totiž spája!

Diplomatii pri Svätej Stolicii so Svätým Otcem

Stretnutie sa konalo 9.1.1988 pri príležitosti novoročných žiení.

Svätý Otec Ján Pavol II. vymenoval zoznam faktov a situácií vo svete, ktoré dávajú oprávnenú nádej do budúcnosti. Vyjadril želanie, aby súčasný vývin situácie v ZSSR a iných krajinách východnej Európy prispelo k vytvoreniu vhodných podmienok pre rozvoj národných zákonodarstiev a pre prechod od jednoduchého vyhlásenia princípov k záruke slobody a základných práv každého človeka. Takýto proces by mal priniesť zvýraznenie náboženskej slobody, chápanej ako opravdivé spoločenské a občianske právo.

Svätý Otec poukázal i na problém menšín. Povedal, že nedotknutelný rámec slobôd musí v sebe zahrňovať slobodu na život základných buniek spoločnosti, ako sú rodina a spoločenstvo veriacich. Právo na náboženskú slobodu sa takto viaže na ostatné základné práva. Možno povedať, že rešpektovanie náboženskej slobody je akoby znakom, svedectvom dodržiavania iných základných ľudských práv.

Svätý Otec sa na záver obrátil výzvou k predstaviteľom štátov: "Nejestvuje pokoj bez slobody. Nejestvuje pokoj, ak človek nenájde v Bohu súlad so sebou samým a s inými ľuďmi. Nemajte strach z veriacich. Náboženská viera zblízuje a spája ľudí, zbratáva ich. Robí ich pozornejšími, zodpovednejšími a veľkodušnejšími v službe spoločného dobra."

Ak budú sily zla a nenávisť pokračovať v ničivej činnosti, my učenici Ježiša Krista a Panny Márie neustaneme spolu so všetkými ľuďmi dobrej vôle v boji za pokoj a spravodlivosť. - Svätý Otec Ján Pavol II. pred modlitbou Anjel Pána 1.1.1989.

Duch Svätý pôsobí v Cirkvi aj dnes

Svätý Otec Ján Pavol II. odovzdal začiatkom januára misionársky kríž 72 rodinám, 20 kňazom a 20 mladíkom a dievčatám, ktorým zveril misionárske poslanie ohlasovať Ježiša Krista najmä v tých častiach sveta, ktoré sa už prakticky odkresťančili.

Ide o členov Hnutia neokatechumenátu. Odcestovať do misií sa prihlásilo 300 manželských párov i so svojimi deťmi. Ľosom, podľa vzoru prvotnej Cirkvi, vyvolili 72 rodín s 202 deťmi, ktoré sa pripoja k 66 neokatechumenálnym rodinám /tie už pôsobia vo svete/.

Vytvorila sa spoločenstvá, v ktorých bude 1 kňaz, 3-4 rodiny a 1 mladík alebo dievča, ktoré budú poslané ohlasovať evanjelium do sveta. Svätý Otec vyzdvihol tento nový druh misionárskeho poslania.

Právo v procese prestavby?

V ČSSR platí zhruba 600 zákonov a 5400 všeobecne záväzných právnych predpisov. Je preto treba vypracovať kvalitatívne nový právny poriadok, pretože doterajší systém práva zväzuje viac ako treba. /Pravda, 2.11.88/

Je potrebné posilniť právnu ochranu občanov a reálnejšie formulovať ich práva a povinnosti. Právna činnosť štátnych orgánov by mala mať vyšší stupeň kultúry vo vzťahu k občanom. /Pravda, 5.1.89/ Dúfajme, že nezostane len pri želaniach.

Dlhodobu neriešime niektoré problémy našich občanov. To má veľmi negatívne dôsledky na individuálne a spoločenské vedomie ľudí, ich postoje k dnešným zmenám a ku prestavbe. /Rudé právo, 16.12.88/

Katolícky denník Avvenire uverejnil 10.1.1989 reportáž o jari cirkvi v Československu.

O náboženskej situácii v Čechách a na Morave sa v reportáži citovali slová kardinála Františka Tomáška a teológa Josefa Zvěřinu. O situácii na Slovensku novinárka citovala hľadne biskupa Jána Korca a MUDr. Silvestra Krčméryho. Reportáži dala nadpis Vo veľkom bratislavskom súboji malá viera zvíťazila nad tyranom.

Mnohí si začínajú uvedomovať, že niet dôvodov pre strach - hovorí biskup Ján Korec. Národ bez strachu je silným národom. Naši veriaci sú ochotní pracovať, obetovať sa, vydávať svedectvo, stretávať sa, prepisovať texty a rozširovať ich. A to všetko v úplnej jednote s Cirkvou a s nástupcom Petra. Niet pochyby o prebúdzaní náboženského vedomia a totožnosti veriacich. Po štyridsiatich rokoch strachu a utlačenia podpisová akcia za úplnú náboženskú slobodu a bratislavská manifestácia veriacich sú jasným znakom tohto oživenia, odvahy slovenských katolíkov, odhodlaných nezrieknuť sa svojho neodcudziteľného práva a svojej prítomnosti vnútri spoločnosti.

Mnohí, zvlášť na Západe, žasnú nad tým, čo sa stalo na Slovensku minulého roku. Ale tieto javy sa nevytvorili z ničoho. Slovenská cirkev okolo 20 rokov trpezlivo a húževnato vykonávala dôsledne dielo vnútornej obnovy za rôznych útlakoch v 50-tych a 60-tych rokoch, v ktorých sa dostala do väzenia skoro celá inteligencia a veľká väčšina duchovenstva slovenského epiškopátu. Tu išlo o základné dielo obnovy v skúsenosti mnohých kresťanských spoločenstvách, v ktorých sa odstránili prekážky nedôvery, strachu a apatie, vládnuce v celej spoločnosti a nezabúdalo sa na dôležitosť osobnej zodpovednosti za národ a za celú Cirkev. Prostriedkami k tomu je katechéza, dosť rozvetvená reťaz samizdatov na kultúrne prehlbovanie dôvodov viery a od niekoľko rokov znovu objavená mariánska nábožnosť, typická pre slovenskú religiozitu. Oživil sa tradičné púte do mariánskych svätýň, najmä do Levoče, Šaštína, Gaboltova. Najprv skoro skryto, neskoršie však so vždy väčšou účasťou veriacich, predovšetkým mladých ľudí. Úradná propaganda odpovedá na to umelým rozlišovaním medzi úradnou cirkvou, ktorej popredné miesta majú kňazi zo združenia Pacem in terris, súhlasiaci, aby štát rozhodoval o obsahu a metóde činnosti cirkvi v spoločnosti, a tzv. tajnou cirkvou, skladajúcou sa z kňazov bez štátneho súhlasu, rehoľníkov a tajne vysvätených biskupov. Katolíci v ČSSR - vysvetľuje biskup Korec - zamietli, zvlášť iniciatívu v roku 1988, takéto znetvorenie cirkevného života. Znovu potvr-

dili faktami, že cirkev v Československu je len jedne-nútená žiť verejným i neverejným spôsobom od chvíle, keď jej nemožno verejne konať, tlačiť knihy, zakladať organizácie. Chceli potvrdiť, že každý veriaci má účasť na všeobecnom poslaní Cirkvi a že sa nechcú zrieknuť tejto úlohy podstatne obsiahnutej v kresťanskej identite.

MUDr. Silvester Krčméry vo svojom rozhovore povedal: Po čase sa úloha laikov stala vždy viac dôležitá. Slovenská cirkev prekonala mnohé skúšky, ktoré nejakým spôsobom viedli k rekonštrukcii a mnohé osoby ľahostajné k náboženským problémom našli v posledných rokoch cestu k viere. Za posledných 40 rokov som nevidel toľko krstov a toľko obrátení na katolicizmus ako vidávam v posledných dvoch - troch rokoch v tomto prostredí. Okrem toho, kňazi, ktorých počet je nedostatočný, vykonávajú často pasívnu úlohu v administrácii vo farnosti, preto zvlášť laici musia vziať na seba úlohu evanjelizácie. Nateraz jestvuje veľa rozvinutých náboženských spoločenstiev, ide o malé skupiny 4 až 8 osôb, ktoré završujú, nie však vždy, pracujú vo svojich farnostiach. Ich ideálnym orientačným bodom sú zvlášť vplyvné osobnosti kard. Tomášek alebo tajne vysvätený biskup Korec.

V slovenských dejinách katolíckeho náboženstva vždy vykonávalo veľmi dôležitú úlohu a cirkev spolucítila s utrpeniami národa. So slovenskými dejinami je úzko spojená i ľudová nábožnosť, vyznačujúca sa hlbokou úctou k Panne Márii a zvýraznená účasťou na pútiach do známejších národných mariánskych svätýň.

Istotne možno hovoriť o živej, nie o umierajúcej cirkvi. V niektorých prípadoch, vzhľadom na dobu po prvej svetovej vojne, masová účasť na cirkevnom živote poklesla a je možné, že číselne je dnes menej veriacich ako pred 20 alebo 30 rokmi. Ale na druhej strane, dnes sú vo väčšej časti mladí ľudia veriaci. Preto myslím, že možno povedať: Slovenská cirkev je mladá cirkev. Keď som pred 20 rokmi vyšiel z väzenia a vrátil som sa do kostola, našiel som tam len hrstku starých a invalidných osôb. Na omši boli len 2-3 mladí ľudia. Dnes sú to predovšetkým mladí ľudia, ktorí pristupujú k sviatostiam a zúčastňujú sa púti. Toto sú najdôležitejšie znaky oživenia našej cirkvi. Čo vyvolalo tento jav? Prenasledovanie bolo vždy užitočné Cirkvi a vždy ju napomáhalo. Okrem toho máme značný počet kňazov, ktorých sila nepozostáva v kultúre alebo v organizačnej schopnosti, ale vo viere a vo vernosti Cirkvi. Aj tzv. tajní biskupi sú pre nás Božou milosťou.

Jednota je našou najväčšou pastoračnou starostou. Partikularizmus v minulosti bol veľkou vinou slovenského ľudu. Aj ten najmenší myšlienkový prúd vytváral vlastnú skupinu, ktorá často nebola ochotná spolupracovať s druhými. Toto bol jeden z najbežnejších našich omylov. Je to ináč typická slabosť Slovanov, že nemajú silnú schopnosť k spolupráci, ale sa viac klonia k individualizmu západného typu. Dnes možno povedať, že vďaka aj prenasledovaniu tento individualizmus a partikularizmus sa väčšinou už prekonali.

Pre veriacich platia iné práva?

Podľa nových smerníc sa deti prihlasujú na náboženstvo na farských úradoch, záznamy o prihlásených sa ale majú odovzdať na odbor školstva ONV. To vyvoláva nedôveru rodičov a žiakov, lebo sa to môže použiť pri komplexnom hodnotení žiakov a ovplyvní ich prijatie na ďalšie školy.

Nedôvera je oprávnená, potvrdzuje ju i denník Práca z 24.11.1988, kde na otázku občana, či sa dáva do komplexného hodnotenia žiaka ôsmaka alebo maturanta, že chodil na náboženstvo, pracovníci ministerstva školstva odpovedali: Áno, je to súčasťou jeho komplexného hodnotenia.

Podklady pre komplexné hodnotenie týkajúce sa vierovyznania sa čerpajú: 1/ z menných zoznamov žiakov, ktorí sa prihlásili na vyučovanie náboženstva; 2/ z tzv. anonymných testov /aj priamych otázok/, v ktorých sa zisťuje, či žiak navštevuje náboženské obrady, či má kontakt s knazom, či chodí z presvedčenia do kostola a pod.

V Nitre sa v posledných rokoch na školách náboženstvo prakticky nevyučovalo. Na začiatku tohto školského roku bolo ale prihlásených 480 žiakov, ktorých rodičia prihlásili na farských úradoch. Domnievali sa, že sa vyhnú vyhrážkam od riaditeľov a učiteľov základných škôl. Odbor školstva ONV však vrátil zoznamy žiakov riaditeľom príslušných škôl. A začala sa intenzívna kampaň zo strany pedagógov proti prihláseným žiakom a ich rodičom. Preto niet divu, že prišlo i k odhlasovaniu žiakov z vyučovania náboženstva. Napr. riaditeľke Terézii Horniakovej zo ZŠ na Benkovej ulici, sídlisko Klokočina sa podarilo nátlakom znížiť počet prihlásených o 50 %.

Ako vidieť, spôsoby presvedčovania a zastráňovania rodičov a žiakov sa nezmenili.

Ako je to na papierí?

Článok 20, ods. 1 Ústavy hovorí, že všetci občania majú rovnaké práva a rovnaké povinnosti. Náboženské príslušnosť sa už nespomína osobitne, pretože teoreticky by úrady nemali vedieť, či je niekto veriaci, alebo nie je. Evidenciu náboženskej príslušnosti zrušilo vládne nariadenie z 27.7.1954 /minister vnútra ho oznámil v Úradnom vestníku, čiastka 107 z roku 1954/. Oznámenie ministra vnútra znie: "Ministerstvo vnútra oznamuje, že podľa vl. uznesenia z 27.7.1954 o zrušení evidencie náboženského vyznania, nebude sa už od občanov v žiadnom prípade vyžadovať, aby robili voči štátnym úradom alebo podnikom oznámenie o svojom náboženskom vyznaní v úradných dokladoch, formulároch a dotazníkoch. V nových formulároch sa už nebude táto rubrika zavádzať. Na ONV sa zruší evidencia o náboženskom vyznaní /o stave bez vyznania/ občanov a upustí sa od vybavovania oznámení občanov o zmenách ich náboženského vyznania."

Dožadujeme sa dôslednejšie svojich práv a zverejňujeme ich porušovanie.

Biskup J. Korec dostal k 65. narodeninám aj pozdravný list od Spolku slovenských spisovateľov a umelcov v zahraničí:

Osvietený pán biskup,

20. januára 1989

Vaše 65. narodeniny mi dávajú vzácnu príležitosť pozdraviť Vás menom Spolku slovenských spisovateľov a umelcov v zahraničí a blahoželat Vám k Vaším narodeninám.

Od rokov s obdivom, úctou a hrdosťou sledujeme Vašu prácu a Vašu borbu za pravdu, právo, slobodu a ľudskosť. Patrite medzi tých, ktorým hodno spievať "Kto za pravdu horí..." Vieme o Vašich obetiach, príkoriach a utrpeniach. Ťažké obdobia, aké prežíva naša vlasť vyžadujú veľké osobnosti, aby svojou odhodlanosťou žiarili v temnotách a dvíhali silu ducha i viery.

Šťastné Slovensko, že má takýto vzor, ktorý mu ukazuje bezpečnú cestu do budúcnosti. Vo Vás má Slovensko muža, ktorý osobnou statočnosťou a nepoddajnosťou pripomína svojim súčasníkom, že slobodným je len ten, kto sa zbavil strachu.

Váš vznešený životný postoj, ktorým v láske k národu a v láske k všetkým svojim spoluobčanom pripomínate vzor veľkého biskupa Štefana Moyzesa, vyzýva Slovákov na celom svete vytrvať vo viere v Boha, v platnosť kresťanských ideálov, ktoré nás sprevádzali po celé naše dejiny, aj v tých najťažších osudoch.

Toto je zmysel nielen našich národných dejín, lež aj nášho individuálneho života.

Nech Vás, vznešený pán biskup, v tomto Vašom údele opatruje dobrý a veľký Boh. Privoľávam Vám z celého srdca AD MULTOS ANNOS...

V hlbokej úcte a oddanosti a s úprimným pozdravom

Váš

Imrich Kružliak
Carl Duisbergstr. 2a
D-8025 Unterhaching
BRD

Biskup Korec na uvedený pozdrav odpovedal listom tohto znenia:

Vážení pán Predseda!

S hlbokou vďačnosťou som prijal Váš pozdravný list, ktorý ste mi poslali 20. januára 1989 v mene Spolku slovenských spisovateľov a umelcov v zahraničí. Je radosťou pozorovať, ako Slováci za hranicami prežívajú nepretržite takmer sto rokov od čias M. Kukučína a J. Murgaša živú spolupatričnosť s rodnou zemou pod Tatrami, ako sledujú život a kultúru svojej rodnej domoviny, a ako každý z nich svojím spôsobom i spoločne napomáhajú život slovenského národa.

Dal by dobrotivý Boh, aby sa tvorivé vzťahy medzi Slováckmi v cudzine a Slovenskom nielen udržali pri živote, ale aby sa i čo najpozitívnejšie rozvíjali a prehľbovali pre dobro národa a v ňom pre dobro nás všetkých, ako tomu oddávna bývalo.

Každý, komu leží na srdci dobro slovenského národa, s vďačnosťou si uvedomuje, že hoci ste v cudzine, ste živou vetvou Slovenska. My sme Vám všetkým, ktorí v mnohých krajinách a na mnohých kontinentoch žijete nielen pre seba, ale i pre slovenský národ, vyjadrili svoju úctu a vďaku v Pozdrave k jubileu SÚSCM v Ríme roku 1988. Táto úcta a vďačnosť patrí zvlášť slovenským spisovateľom a umelcom, ktorí oboha-

hacujú našu spoločnú kultúru a náš duchovný život svojimi dielami, a šíria slávu slovenského mena i za hranicami. Dúfame, že priehrady, ktoré nás delili, postupne zmiznú. Existujú univerzálne, zvrchované a trvalé hodnoty, ktoré nás všetkých v národe spájajú. A existujú kultúrne diela, ktoré tieto nadosobné a trvalé hodnoty vyjadrujú. Tieto kultúrne diela nás v národe spájajú a budú nás spájať natrvalo aj potom, keď iné prejavy, chvíľkové, jednostranné a malej ceny, upadnú do zabudnutia.

Denne sa modlím, aby kultúrne diela, či je to už poézia, próza, výskum dejín a iné vedecké bádania, alebo hudba a diela výtvarné, zrodené v láske a pravde zo slovenského umu, duše a srdca doma či v cudzine, boli čo najpočetnejšie, hlboké, pôsobivé a humánne, aby nám odclánali niečo z tajomstva života, ktoré je aj tajomstvom Božím, aby nám pomáhali plnšie žiť a obohacovali tak slovenský národ i svet.

S úctou, vďakou i s úprimnými pozdravmi

VÁŠ
J.Ch. Korec
Bratislava

V Bratislave 9.II. 1989

Najnovšia štatistika náboženskosti na Slovensku

Podľa "Štatistickej analýzy náboženskosti okresov ČSSR" /Ateizmus 5/88/ je v obyvateľstve priemerný podiel krstov 44,8 %, podiel cirkevných sobášov 29,5 %, podiel cirkevných pohrebov 62,5 %. Výpočet sa opiera o štatistické údaje štátne i o údaje "jak je zachycuje cirkevní statistika". Keďže mnohí si dávajú kratit deti a mnohí sa sobášia mimo cirkevnej štatistiky, autor Miroslav Foret má pravdu, keď hneď na začiatku uvádza "obsahovou jednostrannost a častou nepresnost údajů" svojich prameňov. Tá nepresnosť však znamená presne len jedno: že najmä krstov a cirkevných sobášov môže byť len viac.

Autor zatriedil okresy do 5 skupín náboženskosti. V prvej je krstov 13,8 %, sobášov 3,6 %, cirkevných pohrebov 32 %. Na Slovensku niet v tejto skupine ani jedného okresu. V druhej skupine je krstov 38,2 %, sobášov 17,4 % a cirkevných pohrebov 58,7 %. Zo Slovenska sem patrí len okres Rožnava. V tretej skupine je 57,7 % krstov, sobášov 35,3 %, pohrebov 77,8 %. Zo Slovenska sem patria okresy: Bratislava, Bratislava-vidiek, Komárno, Levice, B. Bystrica, Liptovský Mikuláš, Lučenec, Martin, Prievidza, Rim. Sobota a Košice. - Do štvrtej skupiny, ktorú autor označuje ako "výrazne nadpriemernú" patria okresy, v ktorých je 71,7 % krstov, cirkevných sobášov 58 % a pohrebov 89,1 %. Zo Slovenska sú to okresy: Dunajská Streda, Galanta, Nitra, Nové Zámky, Senica, Topoľčany, Trenčín, Považská Bystrica, V. Krtíš, Zvolen, Žiar nad Hronom, Poprad, Prešov, Trebišov. - Konečne v piatej skupine, ktorá je "maximálne nadpriemerná", je krstov 86,2 %, cirkevných sobášov 84,3 %, cirkevných pohrebov 91,7 % - okresy Trnava, Čadca, Dolný Kubín, Žilina, Bardejov, Humenné, Košice-vidiek, Michalovce, Spišská Nová Ves, Stará Ľubovňa, Svidník, Vranov.

Zamyslenie sa nad životom a dielom biskupa Jána Chryzostoma Korca, ktorý sa dnes dožíva 65 rokov

Biskup Ján Korec je pre Slovensko veľkým darom Prozretelnosti - vyjadril sa istý prominentný katolícky laik z Bratislavy pri príležitosti 60-tych tohoto významného vyznavačského biskupa. Zosobňuje živú cirkev v štáte, ktorá mala byť už dávno mŕtva. V ľudsky bezvýhodiskových situáciách udával jasné a múdre úpravy nielen pre kresťanský život, ale i pre dobe primeraný apoštolát. Pevnosť vo viere a civilná odvaha v dožadovaní sa slobodného spoločenského poriadku urobili z neho symbol priamočiareho charakterného občana v čase, kedy sa požadovali iba ľudia stádoví, gentlemani, ktorý odmietol neľudské totalitné násilie, a integrálneho kresťana, knaza a biskupa, ktorého životnou normou je evanjelium.

22.1. slávi Korec 65-te narodeniny a spolu s ním ich bude sláviť prakticky celý národ. Ale najmä tí, ktorí mali a majú šťastie prichádzať s ním do styku ako s duchovným vodcom, učiteľom, formovateľom charakteru. Keď sa raz bude môcť napísať a povedať všetko, budú všetci žasnúť, čo bol schopný vykonať pre Cirkev a národ tento človek chatrného zdravia v ťažkých existenčných podmienkach pod neustálym dozorom bezpečnosti, ktorá sa ho usilovala všemožne zas-tražiť. Napriek tomu, že bol ako robotník plne vyťažovaný, bol Korec činný ako poradca, organizátor, spisovateľ, knaz, kazateľ, exercitátor, mládežnícky apoštol, spisovateľ a prorocký burcovateľ.

Všeličo sa o ňom za posledných 10 rokov napísalo a povedalo doma i v zahraničí a jeho meno pozná pol sveta. Aspekt jeho osobnosti ako prorockého burcovateľa sotva kto však doteraz dostatočne vyhodnotil. V čase, keď sa okrem Chartistov prakticky ešte nik neobrátil na úrady s otvoreným alebo súkromným listom, mal Korec odvahu vystúpiť na arénu tvrdých a riskantných diskusií s vládnymi činiteľmi, úradmi a bezpečnosťou. Korec im vecne, ale jasne a otvorene povedal, že pravda je pravda a lož je lož, že právo je právo a krivda je krivda, že veriaci, ktorí nesú ťarchu dňa svojou svedomitou a poctivou prácou, sú pokladaní za občanov druhej alebo tretej triedy a pod.

Niekoľko príkladov. Už začiatkom roku 1978 verejne vysvetlil svoje stanovisko, predstavil svoj život ako súčasť situácie Cirkvi a občanov so všetkými záväzkami voči nim. V roku 1980 napísal päťstranový list Národnému zhromaždeniu. Upozornil v nom na nezákonnosť postupu voči jeho osobe a proti iným zo strany tzv. strážcov zákona. V roku 1983 sa postavil na obranu Cirkvi v čitateľskom liste redakcii Smeňy. V nasledujúcich rokoch sa tieto listy množili.

Korec v nich vyvracal lži, napomínal k priamosti, k dialógu, poukazoval na zástoť veriacich v histórii národa, jeho kultúre a pod. Jeho odvaha vyzvať úrady k dialógu a k otvorenej diskusií, požadovať od nich, aby dodržiavali zákony, v ktorých sa hovorí o náboženskej a občianskej slobode, privádzala stále viac občanov, najmä príslušníkov mladej generácie k tomu, aby odložili masku, prestali sa báť, vystúpili na verejnosti so svojim presvedčením, spravali sa v krajine, v ktorej sa špicluje každý krok občana, ako slobodní ľudia a žili normálne v nenormálnej situácii. Najprv sa tento nový spôsob občianskeho života uvádzal do praxe v čisto cirkevných oblastiach, najmä na púťach, pomaly sa však prenášal i do iných oblastí, zvažujúc kus po kuse priestory slobody.

I toto bol teda Ján Chryzostom Korec, ktorý 22.1. slávi svoje 65. narodeniny. Roly, ktoré v minulosti zohral možno asi takto charakterizovať:

teológ v monterkách, kňaz mimo duchovnej služby, rehoľník vyhnaný z kláštora, biskup bez diecézy, občan trestaný za vernosť zákonu, učiteľ, ktorý nesmie mať žiakov, otec mnohých synov a dcér, a ktorými sa nesmie stykať, člen Cirkvi, ktorému sa bráni oslovit svojich bratov. Takíto ľudia za daných okolností otvárajú nové obzory a sú priekopníkmi novej doby pre svoju vlasť.

Otec biskup J.Ch. Korec, ktorý sa 22. januára t.r. dožil 65 rokov, oslaví 24. augusta 38. výročie svojej biskupskej vysviacky a 15. septembra bude tomu 50 rokov odvtedy, čo sa zasvätil ideálu kresťanstva v jezuitskej rehoľi.

Biskup Korec býva v skrytosti na 3. poschodí petržalského činžiaku. V r. 1951 bol vysvätený za biskupa v časoch najhlbšieho stalinizmu. V r. 1960 ho odsúdili na 12 rokov väzenia, ale v r. 1968 ho omilostili a v r. 1969 smol prijať z rúk pápeža Pavla VI. biskupské insígnie. Namiesto memoárov z obdobia svojho väzenia a ťažkej fyzickej práce neúnavne píše náboženské diela. "Duchovné cvičenia", "Ľaz vo svete", "Duchovný život", "Vy ste svetlo sveta" - to sú niektoré spomedzi jeho 60 diel uverejnených v Kanade alebo inde vo svete. V budúcnosti plánuje vydať ďalších 32 diel.

/ Z ROČ 23 1989/3/

Jezuita František Lizna na súde

29.11. bolo v Uherskom Hradišti pojednávanie o prečine vo veci katolíckeho kňaza, jezuitu Františka Lizna. Prečinu sa mal dopustiť tým, že 26.10. doobeda rozširoval v Uherskom Hradišti na nástupišti ČSAD letáky, ktoré informovali o niektorých čs. politických väznoch.

Samosudca Dr. Vít Burša zahájil pojednávanie o 10¹⁵ hod. pred 30 priateľmi obvineného /pred vchodom do budovy boli fotografovaní/. Proti Liznovi vypovedali traja svedkovia, dvaja z nich príslušníci ZNB. Lizna vo svojej obhajobe poukázal na svoj pocit morálnej povinnosti, ktorá ho vedie k odmietnutiu viny za žalovaný skutok. Ohradil sa proti kriminalizovaniu vecí, hovoril o nezákonnosti, ktorá je vytváraná odsudzovaním ľudí za prejavy presvedčenia. Prokurátor Kuda navrhol trest v hornej hranici trestnej sadzby /3 mesiace a prepadnutie vecí pri domovej prehliadke/. Obhajca dr. Marášek požadoval zohľadniť všetko, čo povedal obvinený. Samosudca vynesol rozsudok vo výške dvoch mesiacov nepodmienečne so zaradením do druhej nápravno-výchovnej skupiny.

Lizna sa proti rozsudku hneď odvolal.

/František Lizna pracuje ako ošetrovateľ v domove dôchodcov, preto že nemá štátny súhlas k výkonu duchovnej činnosti. Svedectvo jeho života mu prinieslo doteraz už 6 odsúdení/.

Akú malú máš lásku k Bohu, ak sa vzdáš bez boja, pod zámienkou, že to nie je ťažký hriech. /Escriva de Balaguer/

O situácii Cirkvi v Československu

V reportážnej časti rímskeho denníka *Avvenire* z 10.1. uverejnili plné dve strany o situácii Cirkvi v Československu a o jej úsilí o vlastnú slobodu.

V tom čase vo Viedni sa už pripravoval Záverečný akt konferencie, ktorá mala aj podpismi signatárov z Helsiniek záväzne uviesť do života rozhodnutia o zachovávanie ľudských práv. Ale pri jej zaklúčení sám Ševardnadze vyhlásil, že táto konferencia otriasla železnou oponou a zapríčinila v nej nové pukliny. Zahraničný minister USA Shultz bol nútený poukázať na verejné porušovanie ľudských práv v Prahe v ten deň, keď kládli pod tento dokument svoje podpisy zahraniční ministri.

Reportáž z *Avvenire* nadobúda tak znova plnú aktualitu nielen pre články o kardinálovi Tomáškovi a o snahe Charty 77 uviesť do života rozhodnutia z Helsiniek, znovu potvrdené teraz vo Viedni, ale takisto aj pre časť venovanú biskupovi Jánovi Chryzostomovi Korcovi, uvedenú pod titulom Veľká výzva Bratislavy, v ktorej skromná viera premáha tyрана.

Kto pozná len malý úsek z Bratislavského veľkého piatku z 25. 3., vie si predstaviť vo svetle súčasných policajných zásahov v Prahe, čo znamená obeta jedného človeka v duchu s mocou za právo a pravdu.

A bolo by treba spomenúť mená mnohých, ktoré uviedli aj v reportáži z 10.1. v *Avvenire*. Pre osobitnú spomienku biskupa Korca ma vedie viacero dôvodov. Je to predovšetkým jeho spôsob, akým viedol rozhovor s talianskou novinárkou a ako v ňom vystihol situáciu v ČSSR vo všeobecnosti a veriacich zvlášť, lebo ako občan a biskup na sebe cíti tiaž, ktorá dnes dolieha na občana, veriaceho v republike. Napriek tomu však jeho postoj zostáva vyrovnaný.

"Mnohí z nás si začíname uvedomovať, že niet dôvodu pre strach", začal rozhovor s novinárkou otec biskup Korec. "Nebojácny národ je silný národ. Naši veriaci sú ochotní pracovať a obetovať sa, vydávať svedectvo, stretať sa medzi sebou, prepisovať spisy a rozširovať ich preto, že sa cítia byť spojení s Cirkvou a Petrovým nástupcom."

Sú to smelé slová od biskupa, ktorého vysvetlili potajomky, za čo si odsedel roky v žalároch, za čo ho neprestajne preháňa polícia a ustavične sleduje, lebo neuznáva stav osirotenosti slovenskej Cirkvi, jej násilné odlúčenie od všeobecnej Cirkvi vo svete, jej znásilnenie štátnou mocou.

Ale práve preto, že tieto skutočnosti dáva verejne na známosť doma i vo svete, vážia si ho vo svete a v Cirkvi a dávajú mu to najavo prejavmi úcty, ako to bolo vidno pri udelení doktorátu honoris causa na univerzite Notre Dame v USA pre pár rokmi.

Z tejto smelosti žije dnes národ doma. Ako žije aj Cirkev na Slovensku a na Morave i v Čechách pričinením jemu podobných poctivých osobností, ktorých príklad vedelo nasledovať aj verejnými podpismi vyše 600 tisíc občanov republiky, keď hlasovalo za slobodu náboženstva a Cirkvi.

Z týchto príkladov sa žije na Slovensku nielen na púťach, ale aj v poctivej práci a v rekonštrukcii toho, čo sa premárnilo nepoctivým uprednostňovaním ľudí neschopných.

Uvádžam Korcovo meno aj preto, že sa dožíva 22.1. svojich 65 rokov, že tohto augusta bude tomu celých 50 rokov, ako sa zaslúžil ideálu kresťanstva v jezuitskej reholi, že ako knaz napomáhal veriaci ľud už 39 rokov a ako biskup slúžil 38 rokov na slobode i vo väzeniach, v normálnej práci ako robotník i ako duchovný pastier a spisovateľ náboženskej literatúry za ťažkých podmienok. V jeho spravodlivom diele ho podporovali mnohí iní, aby neustal, ale išiel ďalej na spravodlivej ceste. Tieto ciele zhrnul katolícky filozof

z Prahy Václav Benda, keď v krátkom komentári hovoril o bratislavskej skúsenosti. "Teraz je na nás", hovorí Benda, "ako pokračovať ďalej a ako napredovať potom, keď sa toľkí katolíci zaangažovali za práva a základné náboženské slobody a ako neustat po verejných prejavoch v Bratislave a po ich brutálnom potlačení políciou. Treba proti totalitárnemu tlaku vyvíjať stály protitlak poukazom na fakty a keď treba sprotiviť sa nespravodlivým zákonom a rozširovať priestor občianskych a náboženských slobôd aj napriek takýmto zákonom", povedal Benda.

Po negatívnom vysvetľovaní záverečného aktu ministra zahraničným vecí ČSSR na Viedenskej konferencii a po pražských skúsenostiach práve v týchto dňoch, situácia nie je ľahká pre otca Jána Chryzostoma Korce pri jeho 65. výročí narodenia. Prajeme mu, aby priatelja, ktorí veria v právo a spravodlivosť, ostali mu i naďalej verní.

Európa, objav samu seba, svoju dušu

Európsky človek sa tak intenzívne sústredil na stavanie pozemského mesta, že zabudol budovať Božie mesto. Boha postavil mimo svojho života. Európsky človek by mal byť vyspelý, rozhladený, slobodný, avšak on opúšťa svoju slobodu a podriaďuje sa tlaku moderného konformizmu. Je mučený pocitmi osamelosti.

Táto Európa je objektom novej evanjelizácie.

V ľuďoch ožívajú túžby po náboženských hodnotách.

Táto evanjelizácia si vyžaduje ľudí so zvláštnou prípravou, a to ohlasovateľov evanjelia, ktorí sú odborníkmi v humanitných vedách, dobre poznajú srdce dnešného európskeho človeka a sú spojení s Bohom putom hlbavej lásky.

Úlohy, pred ktorými stojíme, sú veľké, ale Boh je s nami.

/VR 13.11./

Prejavy povzbudení pre všetkých obetavých veriacich

Podľa spoľahlivých informácií biskup Ján Korec dostal k Vianociam 1988 a k Novému roku mnohé pozdravy zo zahraničia. Sú povzbudením pre obetavých veriacich po celom Slovensku. Pozdravy poslali kardináli Willebrands a Ratzinger z Vatikánu, Martiní z Milána, arcibiskupi z Paderbornu, Freiburgu a Salzburgu, biskupi z Bari v Taliansku, zo Západného Nemecka biskupi z Limburgu, Speyer, Eichstätt, Aachenu, Münsteru, Trieru a Augsburgu, z Rakúska z Graz-Seckau a zo Salzburgu, okrem toho poslali pozdravy mnohí knazi i jednotliví veriaci najmä zo Západného Nemecka, Holandska a Rakúska, ďalej i zo Spolku slovenských spisovateľov a umelcov v zahraničí, tiež Slováci z USA, najmä z Chicaga.

Všetky tieto pozdravy sú prejavom pozornosti nielen voči biskupovi J.Ch.Korcovi, ale i voči všetkým, ktorí obetujú svoje sily pre dobro Cirkvi na Slovensku!

List kard. Tomáška predsedovi vlády ČSSR Adamcovi z 21.1.1989

Vážený pane ministerský predseda!

V souvislosti s občanskými projevy v posledních dnech na Václavském náměstí v Praze a jejich potlačováním ze strany policejních orgánů obracuji se na mne verící občané se žádostí, abych k této skutečností vyslovil své stanovisko a pokusil se ze své strany přispět k rozbourané hladině občanstva i státních orgánů.

Považují proto za svou povinnost, jako občan státu a představitel katolické církve, podat Vám toto sdělení a žádost.

Není pravdou, že by manifestační projevy občanů na Václavském náměstí v posledních dnech byly vyprovokovány zahraničními sdělovacími prostředky a že by účastníci těchto projevů byli neukáznění a svedení občané. Nýbrž je pravdou, že příčiny těchto skutečností je třeba hledat v nedostatečném vedení státu minulých desetiletí. Není třeba znova opakovat všechny ty události minulé doby, které prokázaly, že československý občan se neteší plné svobodě a je zámerne režimem manipulován, aby slepě a v rozporu s lidskou důstojností činil jen to, co je mu výslovně dovoleno nebo přikázáno a nečinil si nároky na to, co náleží do obsahu jeho lidské podstaty.

Jestliže v minulých dnech chtěli naši občané využít příležitosti výročí smrti Jana Palacha, který obětoval svůj život v presvědčení, že naši občané si uvedomí cenu lidské svobody, pak pokojné uctění památky tohoto mladého milovníka a obránce svobody jen vyjadruje skutečné smýšlení všeho lidu a jeho touhu po plné svobodě.

Jestliže orgány bezpečnosti použili proti těmto projevům svobody-milovných občanů hrubé síly, jednali nejen proti našemu stávajícímu řádu, ale i proti lidskosti vůbec. Bezpečnostní orgány tak překročily meze své pravomoci a navíc ohrozili postavení našeho státu vnitřně i zahraničně.

Obracím se proto, pane ministerský predseda, na Vás, jakožto na vrcholného představitele našeho státu a státní exekutivy s naléhavou žádostí, aby ste zasáhl svou mocí a usměrnil bezpečnostní složky státu tak, aby se zrekli násilných zásahů do svobodných projevů rádných občanů a poskytli více sluchu oprávněným požadavkům lidu.

Odstranění hospodářských nedostatků v naší zemi předpokládá vysokou angažovanost občanů a ta je nemyslitelná bez sociální a právní jistoty, bez zlepšení morálního stavu v zemi.

Domnívám se, že jako představitel církve, která již skoro po dvě tisíciletí nabývala v těchto otázkách zkušeností a seznámila se s mentalitou člověka a národa, mám určitou kompetenci k vyjádření objektivního stanoviska.

František kardinál Tomášek
arcibiskup pražský
a primas český

V dnešnom svete máme hrdinských svedkov viery, ktorí nám svojím veľkodušným a bezhraničným osobným úsilím pripomínajú cenu náboženskej slobody. Ich svedectvo nás pobáda pochopiť skutočnosť dôležitosti slobody Božích detí pre harmonický rozvoj osoby. /Ján Pavol II. na stretnutí s účastníkmi medzinárodného sympózia Cirkve a ľudské práva/

Prejav vďačnosti kardinálovi Tomáškovi

Vážený pane kardinále!

S radostí a hlbokou vďečnosťou sme prijali Váš dopis z 21. t.m. predsedovovi vlády ČSSR Ladislavu Adamcovi, v ňom ste sa vyjadril k událostem kolem 20. výročia smrti Jana Palacha. Promluvil jste v pravý čas a nám ze srdce. Veríme, že nejen nám.

Kopii našeho dopisu posíláme p. predsedovi vlády.

V Praze 27.ledna 1989.

/List podpísalo 17 občanov, aj zástupcovia zo Slovenska/

Aj iní prejavili dodatočne vďačnosť podpismi na hárkoch s týmto textom: "Vážený pán kardinále! Pripájame sa k prejavom radosti a hlbkej vďačnosti, ktorý Vám poslalo 17 občanov 27.januára."

Svätá omša za Palacha

Asi 500 ľudí sa zúčastnilo 16.1. v minoritskom kostole v Brne na omši z príležitosti 20. výročia sebaupálenia Jána Palacha. Kňaz sa niekoľkokrát zmienil o mučeníkovi Jánovi, avšak Palachovo priezvisko nevyslovil. Hovoril o tragédii mladého muža, ktorý zomrel za svoje presvedčenie. Kňaz ďalej povedal, že dnešné problémy nemožno riešiť sebaavraždou. Poznamenal, že Palach umieral na následky popálenia 4 dni a varoval ostatných, aby nenasledovali jeho príklad. Kňaz položil tiež rečnícku otázku: Je tomu 20 rokov a čo sa zmenilo? Hovoril tiež o tom, že násilie a vojna nie sú prostriedky pre dosiahnutie zmeny.

Okolo kostola bola zjavná prítomnosť príslušníkov bezpečnosti. Okolo morového stĺpa obliehali kropiace vozidlá.

Cirkev a ľudské práva

Svätý Otec Ján Pavol II. navštívil na jeseň 1988 sídlo Európskej rady v Strasbourgu. V Paláci ľudských práv pred členmi súdu a členmi komisie ľudských práv Ján Pavol II. o.i. povedal:

Cirkev energicky bráni ľudské práva, lebo ich považuje za nevyhnutnú súčasť uznania dôstojnosti ľudskej osoby, ktorá bola stvorená na Boží obraz a vykúpená Kristom.

Ľudské práva čerpajú svoju silu a účinnosť z hodnôt, ktorých korene siahajú hlboko do kresťanského dedičstva, ktoré tak veľmi prispelo k európskej kultúre.

Cirkev sa nemôže zrieknuť svojho poslania hlásať posolstvo, ktoré jej bolo zverené. Cirkev je zjednotená so všetkými, čo bránia opravdivú slobodu človeka, lebo sloboda je neoddeliteľná od pravdy, ktorú hľadá každá ľudská bytosť a ktorá robí ľudské bytosti naozaj slobodnými.

Proste a dostanete!

Od sviatku zoslania Ducha Svätého 22.5.1988 prebieha na Slovensku modlitbová akcia: večer od 20.00 do 21.00 h sa veriaci modlia za nových biskupov, za obnovu kresťanského života a za duchovné prebudenie v celej našej vlasti. Niektorí k tomu pridávajú aj pôst o chlebe a vode.

Modlitbová akcia sa rozšírila aj na hlbšie prežívanie prvých piatkov s úmyslom vyprosiť si dobrých biskupov na uprázdnené miesta.

OSLOBOĎTE HNEĎ VÁCLAVA HAVLA - je titulok článku v novinách Komunistickéj strany Talianska L Unita, ktorý obsahuje interview s Alexandrom Dubčekom. Uvádzame odpoveď na dve otázky:

- Aké príčiny majú manifestácie a aký majú dosah, keď polícia zasiahla proti pietnej slávnosti Jána Palacha?
- Nielen manifestácie, ale všetko, čo sa u nás deje, prezrádza nespokojnosť s 20-ročnou praxou politickej normalizácie.
- Počas pražských udalostí bolo uväznených veľa ľudí, čo si o tom myslíte?
- Násilím nemožno vyriešiť žiadny problém, aspoň nie natrvalo. Ním možno len načas upevniť si vlastnú moc. Socializmus dnes neohrozuje rádiu Slobodná Európa, lež skôr pomýlená politika, ktorá zanedbáva potreby spoločnosti a mienku ľudu. Vplyv hnutí občianskej iniciatívy stále rastie, preto si treba uvedomiť prítomnosť Charty 77 a rozličných hnutí veriacich ľudí. Keď jestvuje vláda, ktorá nerešpektuje zákony, Ústavu, ba ani Helsinskú dohodu, vtedy hnutia občianskej iniciatívy nie sú zábranou rozvoja spoločnosti, ale naopak nevyhnutná sila demokratického vývoja.

Zo záverečnej reči Václava Havla pred súdom v Prahe 21.2.

Pani sudkyne, k jednotlivým argumentom obžaloby jsem se dostatečně vyjádřil v průběhu přelíčení a vyšetřování a nebudu se tedy opakovat. Shrnu své stanovisko: Domnívám se, že mi nebylo prokázáno ani podněcování, ani ztěžování výkonu pravomoci veřejného činitele. Považuji se tedy za nevinného a žádám, abych byl osvobozen.

Rád bych se ale závěrem vyjádřil k jednomu aspektu celého případu, o němž dosud nebyla řeč.

V obžalobě se říká, že jsem se snažil zastrít skutečný protistátní a protisocialistický charakter připravovaného shromáždění. Tímto tvrzením, které ostatně nemůže být ničím konkrétním doloženo, je měmu zdeji prisuzován politický cíl. To mě opravňuje k tomu, abych se zde i já zabýval chvíli politickou stránkou celé věci.

Predevším musím konstatovat, že slova "protistátní" a "protisocialistický" už dávno stratily jakýkoli sémantický smysl, protože se během svého mnohaletého a zcela svévolného používání, staly jen hanlivou nálepkou pro všechny občany, kteří jsou moci, ať již z jakýchkoli důvodů, nepohodlní - a zcela bez ohledu na jejich politické smýšlení. V různých fázích svého života byli tímto slovy charakterizováni dokonce i tři generální tajemníci KSČ: Slánský, Husák a Dubček. Dnes jsou těmito epitetami označovány Charta 77 a další nezávislé iniciativy. Samozřejmě, opět jen proto, že je vládě jejich působení nepřijemné a že cítí potřebu je nějak diskvalifikovat. Tomuto čisté jazykovému způsobu politického očernění se nevyhnula, jak patrně, ani má obžaloba.

Pevně věřím, že si státní moc z toho, co se stalo, vezme konečně poučení a zahájí důstojný dialog se všemi složkami společnosti a nikoho nebude z toho dialogu vyrazovat tím, že ho bude označovat za "antisocialistu". Pevně věřím, že se státní moc konečně přestane chovat k nezávislým iniciativám jako ošklivá dívka, která rozbíjí zrcadlo v domnění, že je vinná jejím vzhledem. Proto také pevně věřím, že nebudu znovu bezdůvodně odsouzen.

Poslední slovo Václava Havla:

Necítím se vinen. Nemám, čeho bych litoval. A budu-li potrestán, přijmu svůj trest jako oběť dobré věci. Oběť, která je nicotná ve světle absolutní oběti Jana Palacha, její výročí jsme si chtěli připomenout.

OHEŇ NA STRECHE

Svojho času v povojnovej Bratislave zaznel z Katolíckych novín varovný hlas do oduševnenia za reorganizáciu kresťanského života na streche. Jeho cieľom bolo zastaviť nedorozumenie medzi kresťanskými aktivistami. Niektorí využili upozornenie pre vlastné ciele.

Vzdialená analógia tohto bratislavského prípadu sa odohráva v týchto dňoch Ríme pod tlakom Prahy, odkiaľ zaznel výkrik Oheň na streche. Z masových oznamovacích prostriedkov je Talianom jasné, že pražské pokusy o perestrojku narazili už pri 70. výročí vzniku Republiky na betonový odpor prežitej ideológie. Ani pri 20. výročí Palachovej tragiky sa situácia nezlepšila, dostala iba dramatickejší spád.

Tak ako už bratislavský pokus zaujať nebojácny postoj pri svetle sviečok, podobne aj pražská pokojná manifestácia v januári podľahla špinavej vode z kanonov za štekotu psov a pod údermi obuškov. Smelých v jednom i druhom meste uväznili. Teraz chystajú s nimi proces. Tým, čo ho pripravujú záleží na tom, aby reakcie Západu neboli príliš živé, zvlášť vo svetle Záverečného dokumentu konferencie o bezpečnosti a spolupráci v Európe, ktorý prednedávnom podpísal vo Viedni aj minister zahraničia ČSSR Jaromír Johanes. Jeho klúčkovanie v prejave po podpisoch nestačilo, ak sa naň dívame vo svetle prejavov Michala Gorbačova pred OSN, uverejneného v Novosti 9.12.1988, kde hovorí doslovne: "Podľa nášho náhľadu, právomoc medzinárodného súdu v Haagu musí byť záväzná pre všetky štáty vo veciach týkajúcich sa výkladu a aplikácie dohôd v oblasti ľudských práv."

V čase Záverečného stretnutia KBSE bolo stretnutie menšieho dosahu v Ríme medzi zástupcom ministra, vedúceho oddelenia pre cirkevné veci v Prahe Dr. Vladimírom Jankú s Mons. Františkom Colasuonnom, nunciom s osobitným poslaním. Išlo o informačné stretnutie.

Po jednomesačnom odstupe zaznel však varovný hlas Oheň na streche prostredníctvom menej známeho novinára, ktorý sa na tlačovej konferencii vo Vatikáne dňa 15.2. domáhal vysvetlenia ohľadom Vatikánskeho rozhlasu, ktorý by mal byť v svojom českom a slovenskom oddelení hlavnou prekážkou pri dohodách vo veci menovania nových biskupov.

Bola to časovaná intervencia. Talianske denníky po krátkej prestávke od pražských udalostí začali znova uverejňovať články o nich.

Denník Avenire zo 14.2. uverejnil dlhší článok o podpisoch za prepustenie uväznených v tomto čase, keď sa pripravuje ich proces. V článku je fotografia Václava Havla, v podtitule denník uvádza otvorený list kard. Tomáška na obranu ľudských práv. V inej správe toho istého denníka sa hovorí: "Praha - plán rozdeliť Cirkev s Čiech a zo Slovenska do Prahy, ale osobu kard. Tomáška obišli. Prirodzene, vec pobúrila prítomných a stretnutie sa bezúspešne skončilo, ako hovorí Avenire."

Dva dni pred týmito správami, 12.2. denník La Stampa uverejnil článok pod názvom V Prahe hľadajú strešidlá v bombách. Režim využíva falošné poplachy proti nesúhlasu občanov. La Stampa uvádza, že medzi 10.1. a 10.2. ich malo byť hlásených do osemdesiat.

Po vyhlásení vedúceho vatikánskeho tlačového oddelenia prakticky všetky dôležité talianske denníky reagovali na vec pod fantastickými titulmi. Pre ilustráciu tohto „Ohna na streche niektoré z nich uvádzame.

Il Tempo: "Podľa československých predstaviteľov Vatikánsky rozhlas sa pletie pomedzi nohy Vatikánu, ktorý mu preto založil uzdu."

V La Natione sa používa ľudový žargón, keď sa tvrdí: "Pápež nahuboval Vatikánskemu rozhlasu."

Avenire sa zaoberá udalosťou pod názvom: "Pri vzťahoch s Prahou nech Vatikánsky rozhlas drží krok a nech nalaďí svoje antény na vlnovú dĺžku Svätej Stolice, aby nevyvolal rozbroje medzi štátom a Cirkvou v ČSSR."

"Pápež obžaloval rádio Svätej Stolice," tvrdí iný denník.

Na podobnej tóne sa niesli tituly ďalších denníkov. Napr.

Corriere Della Sera venoval dlhší článok udalosti pre jej novotu pod titulom "Československo začalo nariekať, a pápež zahriakol svoj rozhlas".

Be aj v cudzine sa o veci hovorilo. Frankfurter algemeine Zeitung 18.2. sa zaoberá celou vecou pod titulom "Istý omyl v Ríme: Citujeme z neho: "Vatikán sa usiluje dosiahnuť od Prahy ulahčenie polohy Cirkvi v ČSSR. O tom vyjednával koncom januára v Ríme pražský tajomník pre cirkevné veci Janků s osobitným pápežským nunciom Colasuonnom. Janků sa sťažoval pri tom na oddelenia Vatikánskeho rozhlasu, ktoré vysielajú do ČSSR."

"Po svojom návrate Janků referoval v straníckom orgáne Rudé právo celý uspokojený, že sa dohodlo, aby Vatikánsky rozhlas pracoval súhlasne s Vatikánom. Z textu vyznievalo, akoby vatikánske vedenie pokarhalo rozhlas. Teraz to verejne potvrdil vedúci vatikánskeho tlačového oddelenia v Ríme. Vatikán to nemá ľahké s Československom, ktoré drží cirkevnú politiku na stalinskej linke. Tu musela vatikánska diplomacia priniesť obeť, k čomu by mohlo patriť i bolavé sebazaprenie Vatikánskeho rozhlasu," píše Frankfurter algemeine Zeitung.

"Ale zahraničné oddelenie Vatikánu," končí Frankfurter algemeine Zeitung, "sa dopustilo veľkej chyby - pokarhalo české a slovenské oddelenie pápežského rozhlasu. Nič sa nezíska pri vyjednávaniach, keď sa ponížia vlastní ľudia."

O čo vlastne išlo? Americká tlačová služba z Vatikánu NC odpovedala výrokmi obidvoch vedúcich rozhlasu v slovenskej a českej reči. Z českého oddelenia odpoveď bola: "Vytýkali nám, že sa vedúce osobnosti v Prahe sťažovali na nejaký urážlivý program, v ktorom sa mal redaktor sarkasticky vyjadriť o komentári Dr. Janků ohľadom vzťahu medzi Cirkvou a štátom."

Druhú námietku mali proti slovenskému programu, v ktorom bol raz do týždňa program o záslužných osobnostiach slovenského kultúrneho života v minulosti, čím sa vraj oživovalo slovenské separistické hnutie.

Zo slovenského oddelenia pokladali najnovšie výčitky za prežitú vec, ktorá sa v rozhlase opakuje už 40 rokov, keď vraj vysielajú listy cirkevných predstaviteľov Československej republiky, ako to bolo v prípade listu kard. Tomáška, na ktorý nedostal odpoveď. Keď to v rozhlase oznámia, tak sa sťažujú. "Keď referujeme, ako sa zaobchádza s kresťanskými aktivistami, tak im to nie je po chuti. Ak povieme pravdu, zle je" - citovala americká tlačová služba NC slovenského hlásateľa.

"Zdá sa, že ani zodpovední činitelia si neuvedomujú koľko sa píše v ČSSR proti Cirkvi a jej predstaviteľom, oproti Svätému Otcovi" - dokončil vedúci slovenského oddelenia.

Je teda oheň na streche. Tak trochu ako v dobe historických hnutí na rímskom Capitole, keď ešte nejstvovali radarové zariadenia. Tie mali presne vedieť, kedy sa približoval nepriateľ, ktorý nerešpektoval záverečné dokumenty z nejakých dohôd.

O náboženskej slobode

Katolícke noviny z 5.2. venovali 188 riadkov prejavu predsedu vlády SSR Ivana Knoteka predstaviteľom Cirkvi a náboženských spoločností na Slovensku pri príležitosti novoročného stretnutia 16.1. Obsahoval niekoľko tvrdení o plnej ústavou zaručenej náboženskej slobode, ale aj o zásahu tzv. nelegálnych cirkevných štruktúr, vraj inštruovaných a riadených zahraničnými oznamovacími prostriedkami a niekoľko ďalších podivuhodných tvrdení.

Čudné, že jediný tlačový orgán katolíckych veriacich nepri-niesol ani len správičku o náboženskej časti Záverečných aktov hel-sinskej konferencie vo Viedni, odhliadnuc od mienky v rámci istého článku, hoci boli publikované 19.1., teda iba tri dni po Knotekovej reči. A predsa ide o vec základnej dôležitosti, diskutovanú popri iných problémoch vyše dvoch rokov. A navyše sa týka výlučne situá-cie veriacich občanov komunistických štátov. Sotva si možno pred-staviť väčšiu aktualitu pre KN ako text o náboženskej slobode v spomenutých aktoch.

Vatikánsky denník L'Osservatore Romano ho publikoval 5.2. I to mohol byť už dôvod venovať mu priestor. Prečo tie zábrany, ved ho podpísal i predstaviteľ ČSSR. Uvádza doslovné znenie: Zúčastnené štáty na zabezpečenie slobody jednotlivcov vyznávať a praktizovať nejaké náboženstvo alebo mať nejaké presvedčenie, okrem iného si osvoja účinné opatrenia na zamedzenie alebo vylúčenie a-kejkolvek diskriminácie z náboženských dôvodov alebo z dôvodov pres-vedčenia jednotlivcov alebo spoločenstiev pre uznanie a praktizova-nie ľudských práv a základných slobôd vo všetkých odvetviach ob-čianskeho, politického, sociálneho a kultúrneho života a zabezpečia skutočnú rovnosť veriacich a neveriacich:

- budú vytvárať ovzdušie vzájomnej znášanlivosti a ohľaduplnosti medzi veriacimi rozličných spoločenstiev ako aj medzi veriacimi a neveriacimi;
- priznajú spoločenstvám veriacich, ktoré žijú alebo sú ochotné žiť podľa svojej viery, v rámci ústavy toho-ktorého štátu také postavenie, aké sa pre nich predvída v ich vlasti i budú rešpek-tovať právo takýchto náboženských spoločenstiev založiť si a u-držiavať kultové miesta na slobodné zhromažďovanie, organizovať sa zodpovedne v svojej hierarchickej a spoločenskej štruktúre, voliť, menovať a nahrádzať svojich predstaviteľov podľa prísluš-ných požiadaviek a vlastných noriem, ako i podľa prípadnej slobod-ne stanovenej dohody medzi nimi a štátom;
- dožadovať sa a prijímať dobrovoľné príspevky finančné alebo iné-ho druhu;
- budú sa usilovať radíť sa s náboženskými ustanovizňami a organi-záciami, aby sa dosiahlo lepšie porozumenie požiadaviek nábožen-skej slobody;
- budú rešpektovať právo každého udeľovať alebo prijímať nábožen-skú výuku v reči podľa vlastnej voľby, a to tak jednotlivo ako v spoločenstve s inými; súčasne budú rešpektovať medzi iným slobodu rodičov zabezpečiť nábožensko-mravnú výchovu svojim deťom v súlade s vlastným presvedčením;
- dejú súhlas na formáciu personálu náboženských spoločenstiev v zodpovedajúcich ustanovizniach;
- budú rešpektovať právo jednotlivých veriacich a spoločenstiev ve-riacich nadobúdať, vlastniť a užívať posvätné knihy, náboženské publikácie v reči svojej voľby ako aj iné predmety týkajúce sa náboženstva alebo presvedčenia;
- dovoľia náboženským ustanovizňam a inštitúciám produkciu, dovoz a rozširovanie publikácií a náboženských predmetov;
- ochotne zohľadnia záujem náboženských spoločenstiev o účasť na verejných rozhovoroch vrátane tých, ktoré sa vedú prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov;

- zúčastnené štáty uznávajú, že vykonávanie vymenovaných práv na slobodu náboženstva alebo presvedčenia možno podrobiť iba tým obmedzeniam, ktoré boli ustanovené zákonom a zhodujú sa so záväzkami vyplývajúcimi z medzinárodného práva a medzinárodných záväzkov; svojimi vlastnými zákonmi a nariadeniami ako aj ich aplikáciou zabezpečia plné a účinné uskutočňovanie slobody myslenia, svedomia, náboženstva a presvedčenia.

Tieto presné normy, teda KN a toľž ostatné československé oznamovacie prostriedky, občanom zamlčali. Namiesto toho "knotekovia", "lúčanovia", "jankuovia" a ďalší "...ovia" opakujú v chore unudených poslucháčov staré pesničky, ktorým nikto neverí. Knotek však solovo predniesol i čosi svojské. Tri dni pred podpísaním viedenských aktov povedal predstaviteľom Cirkvi: "Západné oznamovacie prostriedky sa neobmedzujú iba na propagandu, vystupujú aj ako aktívni organizátori a koordinátori najrozličnejších akcií u nás doma o čom sme sa mohli presvedčiť v uplynulom roku i tu v Bratislave."

To o tých zahraničných organizátoroch a koordinátoroch pôsobí strašne trápne, najmä ak to vyjde z úst dospelého človeka, ktorý chce, aby mu ľudia verili. To by sa potom aj noviny, ktoré píšu o hokejovom stretnutí, mali pokladať za organizátorov zápasu. Iné je hovoriť o niečom, čo sa stalo alebo pripravuje, a iné je pripravovať to. Ale, škoda reči. Dôležitá je iná vec.

Čo bolo náplňou bratislavskej manifestácie? Tri požiadavky: menovanie biskupov, náboženská sloboda a zachovávanie občianskych práv. Čo keby organizátori boli vyslovili požiadavky, ktoré sú vyššie uvedené, a ktoré po 10 mesiacoch podpísal československý minister zahraničných vecí? To by bol býval "ohň na streche". Mikloško a spol. by doteraz sedeli niekde v podzemí za ohrozenie socializmu. A predsa, občania žiadali iba to, čoho organizátori a koordinátori by mali byť práve tí "knotekovia", "lúčanovia" a "jakošovia" a za čo budú zodpovední pred najvyššou justičnou inštanciou sveta, keď sa uvedie do praxe Gorbačovov návrh, prednesený 7.12.1988 v OSN: "Podľa nášho názoru by mala byť záväzná pre všetky štáty právomoc medzinárodného súdu v Haagu v súvislosti s interpretáciou a aplikáciou zmlúv v oblasti ľudských práv."

Spomenutí súdruhovia budú teda v Haagu medzi prvými na lavici obžalovaných. Na koho strane je tu potom ilegalita a či nelegalita - nezákonnosť?

Hnutie uláčanej cirkvi vydalo 21.2. nasledovnú správu:

2.2.1989 pražský arcibiskup kardinál František Tomášek vyzval predstavených rehoľných rádov v Čechách a na Morave, aby s ním koncelebrovali sv. omšu na sviatok Obetovania Pána. Na obradoch sa zúčastnili provinciáli rehoľných rádov, ktoré štát zakázal na začiatku 50-tych rokov, ako dominikáni, františkáni, jezuiti, premonštráti, saleziáni, redemptoristi.

Rehoľníci sa v chráme obliekli do svojich rehoľných rúch. Požiadali kard. Tomáška, aby sa ešte viac zasadzoval o to, aby ich inštitúty boli znova uznané štátom. Ponúkli sa, že budú slúžiť Cirkvi a národu. Kardinál Tomášek im poďakoval za ich vernosť, vydávanie svedectva o Kristovi v Cirkvi v ČSSR. Vyzval ich, aby rozvíjali komunitný život. Poprosil ich, aby odteraz nosili v kostole svoj rehoľný habit, pretože i toto znamenie ich jednoty vo viere môže v mládeži vzbudiť záujem o rehoľný život. Vyzval tiež prítomných, aby medzi sebou spolupracovali. Kard. Tomášek dal najavo presvedčenie, že ani dnes ani v budúcnosti Cirkev v ČSSR nie je predstaviteľná bez existencie svedectva mužských a ženských rehoľných inštitútov.

Kardinál Jean Maria Lustiger v Prahe

V nedeľu 2.4.1989 bola v chráme sv. Víta v Prahe o 9.15 hod. svätá omša, hlavným celebrantom bol kardinál Tomášek, koncelebrantmi boli kardinál Lustiger z Francúzska, český biskup Lebeda a slovenský biskup Sokol. Svätá omša bola v latinčine, na záver bohoslužby prehovoril kard. Lustiger.

Povedal, že jeho návšteva je prvou návštevou vyššieho francúzskeho cirkevného predstaviteľa po 50-tich rokoch. Spomínal na cyrilometodskú tradíciu a na jej poslanstvo, ktoré prinieslo Božie slovo do nášho prostredia. Povedal, že vzkrieseným Kristom boli evanjelisti zbavení strachu a že je výzvou i našej dobe zbaviť sa strachu. Hovoril o odpustení hriechov a i o tom, že sme zaviazaní odpúšťať hriechy bezprávia a že my ako kresťania sme toho schopní.

Ďalej hovoril o ľži, ktorej musíme čeliť v kresťanskej pravde, o potrebe zachovať integritu človeka ako osobnosti a pritom vytvárať spoločnosť. To je možné jedine v spoločnosti lásky.

Zdôraznil, že práve od nás potrebuje západný svet, aby sme boli svedectvom, burcovali spiacich, uspokojených kresťanov na Západe tým, že budeme vydávať živé svedectvo.

V New Yorku za náboženské práva na Slovensku

V sobotu 1.4.1989 poobede sa uskutočnila v New Yorku manifestácia zástupcov slovenských organizácií za náboženské práva na Slovensku /spolky zastupené na manifestácii reprezentovali asi pol milióna členov/.

Účastníci sa zhromaždili pred slovenským kostolom sv. Jána Nepomuckého, odkiaľ išli v sprievode k budove misie československej delegácie pri OSN, aby tam predložili písomne svoje požiadavky. Zástupca misie ich však neprijal, požiadavky boli preto odoslané poštou. Počas manifestácie prítomní zapálili sviečky, aby týmto symbolickým aktom vyjadrili duchovné spojenie so svojimi bratmi a sestrami na Slovensku, ktorí týmto spôsobom manifestovali 25.marca 1988 v Bratislave za svoje náboženské práva.

Kardinál Jozef Tomko o príklade viery na Slovensku

V nedeľu 2.4. v kaplnke Vatikánskeho rozhlasu slúžil slovenskú sv. omšu otec kardinál Jozef Tomko, prefekt kongregácie pre evanjelizáciu národov. Sv. omša bola vysielaná v priamom prenose o 11.10 h.

V homílii otec kardinál rozviedol liturgické čítania, hlavne evanjelium, zdôraznil dôležitosť viery v zmrtvýchvstalého Krista pre každého z nás, aby sme tak pomohli aj druhým, čo hľadajú Krista a pochybujú o ňom podobne ako apoštol Tomáš.

Ako je známe, v dnoch 14.-24.3.1988 navštívil otec kardinál svoju chorú matku a stretol sa so svedectvom viery v našich podmienkach. K tejto skutočnosti sa vrátil aj na záver svojej homílie, keď povedal: "Drahí rodáci, po návrate z domu chcem sa vám všetkým poľakovať za srdečné prijatie a za príklad viery, ktorú som našiel medzi vami. Ďakujem bratom knazom, ktorých som videl svedčať až do úmoru a ktorí si spolu so mnou obnovili jednotu s Kristom Veľknazom v nezabudnuteľný Zelený štvrtok v košickom Dome. Ďakujem seminaristom, sestričkám, nášmu veriacemu ľudu, chorým, jedným slovom: všetkým. Chráňte si teplú, precitenu viera ako vzácny poklad, prehlbujte ju, zveľadujte ju, ngyma u mládeže. Lebo ako hovorí apoštol Pavol: naša viera, hľa, to je naše víťazstvo."

Rozhovor s kardinálom Františkom Tomáškom

K blížiaccej sa deväťdesiatke kardinála Františka Tomáška /narodil se totiž 30.6.1899/ uverejnil taliansky mesačník Jesus v apríli 1989 interview Francesca Stracariho s pražským arcibiskupom.

- Otec kardinál, ako sa cítite na prahu svojich deväťdesiatych narodenín?

- Necítim nič zvláštneho. Som trochu unavený, ale inak nič mimoriadneho. S pomocou Božou sa dá žiť aj po deväťdesiatke.

- Ktoré chvíle a udalosti považujete vo svojom živote za najvýznamnejšie?

- Všetko vždy malo a stále má pre mňa význam.

- Keby sme sa práve teraz, túto nedeľu, vrátili naspäť, na čo by ste spomínali?

- Všetko bolo pre mňa zaujímavé, napr. moje detstvo a moja matka - ovdovela v 32. roku so šiestimi deťmi. Koľko mala starostí. Potom dve svetové vojny. V prvej som bol tiež na vojne a po nej som vstúpil do seminára. Po vysvätení som robil katechézu na školách a prednášal na teologickej fakulte v Olomouci. To všetko boli významné udalosti pre moju prípravu. A potom som bol tiež odsúdený na tri roky nútených prác.

- Zostalo niečo vo vás z tých rokov?

- Ťažká a namáhavá práca.

- Čo ste museli robiť v internácii?

- Pracovať na poliach. Bolo nás viac kňazov v jednom východočeskom mestečku. Po troch rokoch ma prepustili a mohol som pôsobiť ako farár, ale to som už mal biskupské svätenie.

- Mohli ste slúžiť svätú omšu?

- Len súkromne, zavčasu ráno v súkromnej miestnosti a bez ornátu. V miestnosti sme boli traja kňazi a celebrovali sme v rovnakom čase, ale oddelene.

- Čo ste si mohli ponechať?

- Breviár, Sväté Písmo a niekoľko náboženských kníh.

- Prečo vás odsúdili?

- Pretože som bol tajne vysvätený na biskupa, bez vládneho súhlasu. Bolo to zverejnené až v roku 1965, keď som bol menovaný za pražského poštolského administrátora. Až potom som mohol vykonávať biskupskú službu.

- Pred týmto rokom ste ju vykonávali len tajne?

- Keď som v roku 1954 odišiel z pracovného tábora, dostal som povolenie pracovať ako farár.

- Ale nie ako biskup?

- Nie.

- Udeľovali ste tajne sviatosť birmovania?

- Áno.

- A svätili ste tiež biskupov?

- Nie.

- Boj proti Cirkvi bol vtedy nelútostný, pravda?

- Veľmi tvrdý.

- Trpeli ste mnoho?

- Veľmi mnoho, ale posilňovala ma veľká nádej, že sme spojení nielen s ukrižovaným, ale i so zmŕtvychvstalým Kristom, preto sme my, kresťania, stále optimisti.

- I v tejto búrke ste si stále udržali optimizmus?

- Vždycky, nikdy ma neopustil.

- A potom, keď ste boli už slobodnejší?

- Situácia bola stále veľmi ťažká. Cirkev mala vždy len málo slobody. Teraz idú niektoré veci lepšie, ale len málo.

- Dúfali ste v roku 1968, že sa obnoví k lepšiemu i komunistická strana? Verili ste, že sa veci zmenia?

- Iste, ale hneď potom prišiel nový útlak, takže nakoniec sme na tom boli ešte horšie. Po Dubčekovi sledovali každého kňaza. - I vás?

- Nás biskupov ešte viac. U nás je tzv. štátna cirkev. Svoju činnosť môže vykonávať len ten kňaz, komu to vláda dovolí. Ale v skutočnosti Cirkev nie je štátna. Zasahovanie štátu do cirkevného života je odsúdeniahodné a nemá žiadny zmysel. Povedal som už členom vlády a strany, že my nie sme štátna cirkev. Oni ma síce vypočujú, ale nedajú odpoveď. V Maďarsku, Juhoslávii a Bulharsku diecézy majú svojho biskupa, prečo u nás nie? Teraz sú u nás v republike len dvaja sídelní biskupi. Niektoré diecézy na Slovensku sú bez biskupa už 20 až 30 rokov. O týchto veciach treba hovoriť a svet o nich musí vedieť.

- Teraz je neobsadené i olomoucké arcibiskupstvo na Morave, odkiaľ vy sám pochádzate.

- Je tam veľmi zmätaná situácia. Kapitulný dekan Vymětal nemá žiadne fakulty a okrem toho má stále spor s kňazmi, pretože je predsedom združenia Pacem in terris, ktoré Svätý Stolec odsúdil. Je tiež dekanom teologickej fakulty v Litoměřiciach. Kňazi a veriaci ho nechcú. Dôležité však je, že možno pozorovať v Československu silnú náboženskú obnovu. Mnoho ľudí je ochotných k akejkoľvek obeti, len aby bola Cirkev slobodná. Preto aj napriek závažným ťažkostiam máme i pevnú nádej. Stranícki vedúci sa pýtajú, ako je to možné. Ale my to vieme, národ má jednoducho hlad a smäd po Bohu a po slobode. Manifestácie na Václavskom námestí, ktoré trvali celý týždeň, to zjavne dokazujú. Políciu to privedlo skoro k nepríčetnosti.

- Aký význam majú tieto demonštrácie?

- Demonštranti to otvorene vyhlasujú: Chceme väčšiu slobodu. Polícia je rozčúlená, mnoho ľudí je vo väzení.

- Koľko asi?

- Presne sa nevie, asi sto.

- Sú to tí, čo patria k Charte 77?

- Nielen tí, ale i iní.

- Sú medzi zatknutými i kňazi?

- Dosiaľ nie. Kňazi majú strach, že stratia štátny súhlas k výkonu svojej služby, a tiež nie je vhodné, aby sa Cirkev miešala do politiky.

- Mal nejaký kladný účinok najvyššieho predstaviteľa strany Vasil Bilak, známeho svojou tvrdosťou?

- Žiadny, kto si teraz naň spomenie.

- Myslite, že stranícki funkcionári sú v súčasnej dobe v ťažkostiach?

- Áno, v posledných mesiacoch sa zdá, že nevedia dobre, čo robiť. Rovnako tak i polícia.

- Je pravda, že Gorbačov presadzuje perestrojku i v Československu a funkcionári strany sú proti nej?

- Ak sa má zmeniť, tak vláda. K dnešnej vláde nemajú ľudia dôveru.

- Bol zosadený predchádzajúci predseda vlády Štrougal, ktorého pokladali za Gorbačovovho stúpenca, prečo?

- Ťažko to vysvetliť, prečo sa to stalo. Teraz už politicky nepracuje, žije súkromne, podobne i Bilak. Pre Cirkev je dôležité, že Bilak nie je pri moci, bol vždy zaujatý proti Cirkvi.

- Bol to on, ktorý sa snažil rozdeliť Cirkev zvnútra a vytvoriť tak akúsi národnú cirkev?

- Áno, ale nepodarilo sa mu to.

- Ako pôsobí združenie Pacem in terris?
 - Ako keby neexistovalo. Zostalo v ňom len málo kňazov, vlastne ho drží pri živote len vláda.
- Je pravda, že mladí kňazi nechcú do neho vstupovať?
 - Skutočne, zostali v ňom len starí kňazi. Na Slovensku 5 %, v Čechách a na Morave 15 %. V srdci však kňazi zostávajú verní pápežovi a Cirkvi. Hovoria, že keď sú členmi Združenia, majú menej ťažkostí vo výkone svojej služby.
- Je pravda, že mnoho chlapcov chce vstúpiť do seminára?
 - Áno, je to pravda. Ale vláda je v tomto ohľade veľmi prísna. Povoľuje vstup máloktorým.
- Platí ešte stále tzv. numerus clausus?
 - Bohužiaľ, áno.
- Čo sa teda robí?
 - Niektorí prijali kňazské svätenie tajne po súkromnom štúdiu. Nevieť ale koľko ich je. Iní vykonávajú kňazskú službu tiež tajne, sú však ochotní vykonávať ju i verejne, akonáhle sa nasýtna možnosť, keď ich uzná vláda.
- Je teda pravda, že u vás existujú tajní kňazi a rehoľníci?
 - Áno, a taktiež pracujú.
- Je pravda, že ženské rády a kongregácie môžu od 1.9.1988 prijímať novicky?
 - Konečne, po 30-tich rokoch.
- Prihlásilo sa ich hodne?
 - Rovnako u všetkých. I tak je to dôležitá vec, skôr bolo všetko len tajne.
- Ale tieto predošlé tajné sestry môžu teraz žiť v komunitách?
 - Iste. Ale vláda chce, aby pracovali v Charite, t.j. v inštitúcii kontrolovanej štátom, ktorá vedie domy pre starých kňazov a telesne postihnutých. Nechce však, aby pracovali v nemocniciach ako pred ich zrušením.
- I tak je to ale krok vpred.
 - Určite. Máme i rehoľníkov, tí žijú a pôsobia len tajne a čakajú, až ich vláda uzná.
- Verejne sa teraz prejavil napr. slovenský biskup Korec, ktorý donedávna pôsobil tiež len tajne. Čo si o ňom myslíte?
 - Pracuje skutočne mnoho. Píše knihy, ktoré sa potom tajne tlačia.
- Sú u vás i tajní biskupi?
 - Áno, sú.
- A vláda vie o nich?
 - Áno, ale nevie všetko. Tajná polícia je stále v strehu.
- Komunizmus v Československu je doteraz stále tvrdý. Domnievate sa, že tzv. socializmus s ľudskou tvárou dubčekovho typu by sa ešte mohol uplatniť?
 - Taký typ socializmu u nás existuje, ale nevynoril sa ešte na povrch.
- Prijali by ste osobne miernejší druh socializmu?
 - Áno, u nás je. Mám styky s tými, čo ho chcú. Prichádzajú ku mne ako vzdelanci, národohospodári, ale tiež jednoduchí robotníci. Prajú si iný typ socializmu.
- Myslíte si, že tento socializmus s ľudskou tvárou preváži v Československu bez ťažkých zrážok a bez krvipreliať?
 - Je už skutočnosťou. Mladí členovia strany majú celkom inú mentalitu.
- Očakávate, že starí členovia strany odídu sami?
 - Iste. Poznám mladých členov strany a sledujem vývoj pomerov. Mám stále styky, mnoho ľudí chodí ku mne.

- Hovoríte s rími tiež o slobode Cirkvi?
 - To je jedna z hlavných otázok. Vidím, že sa tomu nepriečia a že majú cit a že sú realisti.
- Začínajú mať títo mladí členovia váhu v strane?
 - Stále väčšiu. Tento vývoj je veľmi dôležitý.
- Aký je, podľa vás, tajomník strany - Jakeš ?
 - Žiadny komentár.
- A ostatní vedúci predstavitelia strany?
 - Sú tajuplní, ale tu u nás je všetko tajomstvo. Nádejou sú mladí ľudia, lebo sú iní ako tí starí, pozerajú na situáciu iným spôsobom.
- Ako reagovali napr. mladí členovia strany na 31-bodovú petíciu, na požiadavky Cirkvi v Československu?
 - Dokázali ju pochopiť.
 - Starí členovia strany sú stále ešte proti nej, ale mladí chcú pre Cirkev väčšiu slobodu.
- Veríte, že u vás existuje tajná opozícia?
 - Áno, to je jasné.
- Je dosť silná a dobre stmelená?
 - Áno.
- Opozícia, ktorá čaká na vhodný okamžik a príležitosť.
 - Áno.
- Terajšie udalosti sú predohrou k novým udalostiam?
 - Očakávame zmeny, nie ovšem všetky hneď, ale postupne, pomaly.
- Nedávno bol v Ríme riaditeľ úradu pre cirkevné záležitosti dr. Vladimír Janků. Viete o tom niečo?
 - Nič. Podľa môjho názoru tam mal pripraviť jednanie medzi Svätou Stolicou a našou vládou. Ide o menovanie biskupov pre neobsadené diecézy a potom ešte iné problémy. Tie menovania sú však najdôležitejšie a najnaliehavejšie. Diecézy sú bez biskupov už mnoho rokov. Chceme tiež odluku Cirkvi od štátu a nechceme štátne zasahovanie. Gorbačovova otvorenosť zatiaľ k nám nedošla, strana ju potláča.
- A čo vám ešte leží na srdci?
 - Väčšia sloboda pre Cirkev. Všetko je veľmi obmedzované. Kňaz môže pracovať len vo farnosti a v rodinách. Nie sú žiadne schôdze, veľa sa dá robiť len tajne, ale sám chápete, že to nie je ľahké. Je však veľmi dôležité, že veriaci sú teraz ochotnejší pracovať pre Cirkev ako predtým. V týchto tvrdých okolnostiach veriaci vyvíjajú všemožné úsilie.
- Žiadali ste v poslednom čase o stretnutie s prezidentom Husákom?
 - Áno, ale márne. Husák ale nie je dôležitý, skoro nič neznamená.
- S generálnym tajomníkom strany ste sa nikdy nestretli?
 - Nie, nie je k tomu žiadna možnosť.
- Žiadali ste, aby ste ho mohli vidieť?
 - Zaslal som protestný list kvôli obmedzovaniu náboženskej slobody. Sme veriaci, ale sme tiež občanmi Československej republiky a nechceme byť diskriminovaní.
- Komu a kedy ste poslali ten list?
 - Predsedovi vlády, pred dvoma týždňami. Zatiaľ som ešte nedostal odpoveď.
- Žiadali ste o väčšiu slobodu?
 - Áno.
- A tiež nejaké praktické veci?
 - Áno.
- Protestovali ste konkrétne proti niečomu?
 - Napríklad proti správaniu sa a vystupovaniu, ktoré často zaujíma polícia.

- Máte úmysel napísať ešte iný list po udalostiach tohto týždňa, t.j. na Václavskom námestí?

- Áno.

- Čo v ňom poviete? Postavíte sa na stranu demonštrantov?

- Budem žiadať slobodu. Písal som už toľkokrát. Povedal som si, lepšie povedané, zvykli ma, na trpezlivosť.

- Čo by ste povedali katolíkom celého sveta na prahu deväťdesiatych rokov?

- Že všetci majú vydávať svedectvo o Kristovi a Cirkvi v zmysle Ježišových slov: budete mojimi svedkami. Toto poslanie je treba plniť i v krajinách, kde je plná sloboda, hlavne osobným príkladom. I tam, kde je sloboda obmedzovaná a len málo možností k vonkajšiemu apoštolátu, je vždycky možný osobný príklad. Nie sme kresťanmi len sami pre seba, ale i pre druhých.

- Čím na vás za celého vášho dlhého života najviac zapôsobili vaši veriaci?

- Svojou ochotou všemožne vydávať svedectvo o kresťanskej viere.

Otec kardinál ma ešte žiada, aby som sa modlil zaňho a i za jeho ľud a znova opakuje: teraz je zima, ale príde jar - dodáva Francesco Stracari.

Človek nie je ostrov - je tvor spoločenský

Naša spoločnosť sa nachádza v stave atomizácie. Každého jednotlivca, zvlášť toho, ktorý sa dostáva do konfliktu so štátnou mocou, obklopuje vákuum. Ak začne takto na seba upozorňovať, prívola si ťažkosti. Brániť sa zvoľí je ešte nebezpečnejšie, než zvoľú znášať, pretože to ide proti systému rozdeľovania a panovania. Brániť však druhého je ešte nebezpečnejšie a vyžaduje mimoriadnu odvahu a vynaliezavosť, pretože obyčajne chýba akákoľvek východzia platforma k takému činu.

Cirkev je jedna z mála existujúcich základní tohoto typu konania. A preto je štátnou mocou kontrolovaná a obmedzovaná.

V tejto situácii sa ukazuje, že púť je jednou z najvhodnejších príležitostí k vytváraniu silných kresťanských spoločenstiev. Zážitok slobody na pútiach je reálny i keď dočasný. Je magnetom, ktorý priťahuje zvlášť mladých ľudí.

Zážitok slobody je doplnený zážitkom spolupatričnosti k cirkevnému spoločenstvu, ktorého obdobu človek inde nenájde. V tomto zmysle sú púte drahocennou spoločenskou, občianskou skúsenosťou. A preto priťahujú i ľudí bez viery.

Náboženstvo sa tu ukazuje vo svojej konštruktívnej podobe užitočné všetkým.

Moc prehlasuje púte za agentov cudzích mocností a náboženstvo za trojského koňa cudzích politických záujmov.

Púte sú dôležitým nástrojom a miestom duchovného a ľudského obrodenia, individuálne i spoločensky.

Rozhovor vatikánskeho rozhlasu s Francescom Colasuonnom

- Excelencia, boli ste niekoľko dní v Československu, môžete nám podať v niekoľkých vetách stručnú správu o svojom pobyte v našej krajine?

- Veľmi rád. Ako je známe, bol som tam s pátrom Bukovským. Pobyt by som mohol rozdeliť na tri etapy. Prvé boli rozhovory, ktoré prebiehali v dňoch 11. a 12.4. až doobeda. Druhou etapou bola návšteva týchto miest: Litomerice, Brno, Olomouc, Trnava, Nitra, Banská Bystrica, Spiš, Bratislava a Praha. Tretou etapou boli záverečné rozhovory v dňoch 20. a 21.4. doobeda.

- Tým ale vaša práca neskončila. Čo robí delegácia Svätej Stolice po návrate do Vatikánu?

- Predstaveným sa oznámia výsledky stykov, ku ktorým došlo. Zhromaždili sme i zaujímavé správy, napr. naši partneri z československej delegácie nám oznámili, že sa pripravuje nový text ústavy a okrem toho, že bude i nový zákon o náboženských kultoch. Pokiaľ ide o ústavu, bude vychádzať z pojmu právneho štátu a nový zákon o náboženských kultoch bude brať do úvahy závery viedenskej konferencie o európskej bezpečnosti.

Ďalej sa tu v Ríme študujú zhromaždené doklady o kandidátoch na biskupský úrad, ktorí boli navrhnutí, doporučení alebo predstavujú výsledky kanonického zisťovania, ktoré sme vykonali. Ako je známe, v tom spočíva hlavná práca nuncia a apoštolskej nunciatúry, ktoré sa koná, ak je nuncius v dotyčnom sídle. V krajinách, kde nie je nuncius, robí sa táto práca po návrate z cesty v Štátnom sekretariáte.

- Excelencia, možno vedieť kritériá, ktoré sa uplatňujú pri výbere kandidátov na biskupský úrad?

- Kritériá sú všeobecné, platné všade. Vyžaduje sa, aby kandidáti, okrem prirodzených vlôh, mali dôkladnú duchovnú formáciu, hlavne cirkevné vzdelanie, apoštolskú horlivosť - a prirodzene -, aby tiež boli oddaní Svätému Otcovi a Svätej Stolici, musia - ako sa hovorí - "sentire cum Ecclesia" -, mať cirkevné zmysľovanie v zhode so Svätým Otcom a univerzálnou Cirkvou. Potom sa tiež berie ohľad na miestne pomery. Kde je dostatočný počet kňazov, je prirodzene viac kandidátov a výber je starostlivejší. Z toho vyplýva ako dôležitý a chůlostivý je tento výber kandidátov na biskupský úrad. Preto taktiež, pokiaľ je to možné, Svätý Stolec si vyhradzuje menovanie biskupov zrejme s tým úmyslom, aby dal Cirkvi a veriacim pastierov, ktorí najlepšie vyhovujú požiadavkám správne konaného biskupského úradu.

- Spomínate si, excelencia, že vlni sa v Československu naberálo vyše ml milióna podpisov pod 31-bodovú petíciu, týkajúcu sa slobody veriacich a katolíckej Cirkvi? Čo si o tom myslíte?

- Bola to mimoriadna udalosť, ktorá vzbudila záujem svetovej verejnej mienky. Sám som bol vtedy v byte kardinála Tomáška, keď prišla do Prahy delegácia laikov, aby mu odovzdala podpisy zozbierané v iných mestách. Z toho vyplynulo i závažné mravné úsilie cirkevnej hierarchie, aby odovzdala tieto podpisy vládnym úradom. O tejto petícii sa naši partneri z vládnej delegácie vyjadrili tak, že niektoré body môžu byť prijaté, môže sa o nich diskutovať a vyriešiť ich v ovzduší vzájomného porozumenia.

- Excelencia, môžete nám povedať, ako a kedy ste sa stretli s kňazmi, seminaristami, veriacimi na tejto vašej ceste?

- Stretol som sa s nimi tak trochu všade. So seminaristami, prirodzene, v seminári. Ako je známe, seminaristi sa vychovávajú v dvoch seminároch, ktoré sú zároveň teologické fakulty: v Litoměřiciach a v Bratislave. Poobede 12.4. som navštívil Litoměřický

seminár a fakultu. Bolo to riečo nezabudnuteľné. Dve hodiny som prechádzal všetky miestnosti fakulty a seminára. Hovoril som so seminaristami vo vstupnej hale, privítali ma piesňami a zrejmymi prejavmi radosti a uspokojenia. Hovoril som k nim a spomenul som i svoj vlastný seminárny život, ktorý som prežil ako seminarista a potom ako profesor v seminári v Bari. Rozprával som rôzne príbehy a povzbudzoval som ich v odpovediach a otázkach o seminárnom živote. Všetko bolo v ovzduší otvorenosti a vyrovnanosti. Čo sa týka knazov, snažil som sa hľadať kandidátov na biskupský úrad. Bol som v rôznych diecézach. Zastavil som sa v Litoměřiciach, v Olomouci, Nitre, Trnave a na Spiši. Mal som príležitosť stretnúť sa s desiatkami knazov. Hovorili sme o pomeroch v rôznych diecézach, o kvalitách niektorých knazov, ktorí boli navrhnutí ako možní kandidáti na biskupský úrad. Pokiaľ ide o veriacich, stretol som sa s nimi pri bohoslužbách, v katedrálach v Nitre, na Spiši a v bratislavskom Dome. Tieto bohoslužby, na niektorých miestach s veľkou účasťou veriacich, sa môžu skutočne definovať ako pamätihodné. Napr. na Spiši bola katedrála celkom zaplnená a dojala ma viera a zbožnosť veriacich.

- Bolo predmetom jednanja svätorečenie blahoslavenej Anežky českej, ktoré má byť 12.11.? Uľahčí československá vláda účasť veriacich z jednotlivých diecéz na tomto svätorečení v Ríme?

- Odpoviem na prvú otázku: Svätorečenie bolo predmetom môjho oznámenia partnerom československej delegácie. Môžem povedať, že správa bola prijatá s veľkým záujmom. Iste bola oznámená vyšším vládnym úradom a je obsiahnutá i v úradnom oznámení, vypracovanom na záver rozhovorov. Je tam paragraf, ktorý hovorí, že československé vládne úrady považujú toto novembrové svätorečenie za kladné gesto voči ČSSR. Domnievam sa, že československá vláda urobí, čo je možné, aby uľahčila príchod pútnikov do Ríma.

- Aký celkový dojem si odnášate z týchto rozhovorov s československou delegáciou?

- Mohol by som povedať, že naše rozhovory vždy prebiehajú v slobodnom otvorenom ovzduší. Tentokrát sa mi však zdalo, že príznaky tohoto uvoľnenia sú ešte výraznejšie. Bola nám poskytnutá možnosť styku s knazmi, ktoré sme si sami želali. Mohli sme navštíviť rôzne diecézy a bolo nám povedané, že to môže znamenať začiatok ďalších rozhovorov, ktoré môžu dospieť ku konkrétnym a kladným záverom. Správa o vypracovaní novej ústavy, vychádzajúca zo zásady právneho štátu, ako i správa o zákone, ktorý bude brať do úvahy i závery vyššie uvedenej viedenskej konferencie, ma vedú k názoru, že veriacim sa má poskytnúť a otvorí sa im stále väčší priestor. A taktiež, že činnosť jednotlivých veriacich, tak i celých ich skupín, bude mať stále väčšiu odozvu v takej spoločnosti ako je československá.

Končím pozdravom celej Cirkvi v Československu, pozdravom všetkým biskupom, knazom a rehoľníkom a celému ľudu, ktorý žije v krásnej československej krajine.

VR -č, 27.4.

Nezabúdajme, že teraz Cirkev v Čechách v Prahe pod vedením statočného 90-ročného kard. Tomáška sa chystá v desaťročnej príprave na 1000-ročné výročie mučeníckej smrti sv. Vojtecha. Modlíme sa za týchto pokrvných bratov, s ktorými nás spojila Prozreteľnosť, predovšetkým postavou sv. Vojtecha. Modlíme sa za Cirkev v Čechách, na Morave i na Slovensku, aby v týchto krajinách panovala úplná náboženská sloboda. / Ján Pavol II. v príhovore k poľským pútnikom 22.4.1989/

O návšteve delegácie Vatikánu v ČSSR

Návšteva vatikánskej delegácie, ktorá pobudla v Československu od 11. do 21.4. nerozčerila novinárske voľy v Taliansku. S veľkou pravdepodobnosťou bola by zapadla i spomienka na ňu, ako to bolo s inými predchádzajúcimi návštevami, keď nepriniesli nijaký pozitívny výsledok. Na prísľub, že sa delegácie znova stretnú, novinári už dnes waľa nedajú. Medzitým sa však vynorili dve udalosti viažuce sa na túto návštevu, ktoré pohli stojatými vodami.

Prvá bola tlačová konferencia námestníka ministra a riaditeľa Sekretariátu pre veci cirkevné vo vláde ČSSR Vladimíra Janků. Požiadali ho o nu zástupcovia československej televízie, rozhlasu, redaktori Rudého práva a iných novín a služieb, ktorí v dobre pripravených otázkach prešli škálou problémov, ktoré vraj vyvolané tlakom rozličných ľudí brzdia vyjednávanie medzi vládou a Vatikánom. Medzi nimi mala byť podľa mienky čl. delegácie, a to napriek dobrej vôle tejto delegácie dospieť k pozitívnemu riešeniu, aj menšia ochota na strane vatikánskej delegácie, ktorá mala procedurálne zábrany, i keď na pozadí rozdielnych názorov obidvoch delegácií viedla pomerne otvorený dialóg, ako to zdôraznil p. Janků. Hamovacie úsilie vyvinuli však najviac isté strediská na Západe, usilujúce sa rušiť súhrn obidvoch zainteresovaných strán. Im išli po ruke aj domáce ilegálne štruktúry, ktoré pod zámenkou progresívnych myšlienok nahrávajú nežičlivcom. Medzi zástancov Západných centier sa na tlačovej konferencii menom spomínal otec Anđon Hlinka, z vnútorných nežičlivcov dohody vymenovali pána Zvěřinu a pána Korca /týmito titulmi/, ktorí pracujú na náboženskom poli vraj ilegálne a v perspektíve tejto tlačovej konferencie, ktorej text uverejnilo Rudé právo a Pravda 25. apríla, bol otec Korec na dôvažok konsekrovaný vraj za biskupa ilegálne. Také bolo v podstate filozofické pozadie a taktika, ako sa mali rozhovory viesť v chápaní československej delegácie.

Bolo len samozrejmé, že takáto interpretácia stretnutia nevyvolala v Ríme vlnu nadšenia a to aj napriek tvrdeniu o údajnej zlepšenej náboženskej situácii v Československu a očakávaní zreformovania Ústavy a preformulovania zákonov týkajúcich sa náboženstva a kultu v duchu následnej konferencie vo Viedni, podpísanej 19.1. aj predstaviteľom ČSSR. Takto sa vyslovil vedúci vatikánskej delegácie v interview poskytnutom vatikánskemu rozhlasu v českej reči 27.4. a prebratého slovenským oddelením a vysielaného v ten istý večer v skrátenej forme. 28.4. popoludní ho vysielalo v originálnom znení talianske oddelenie Vatikánskeho rozhlasu. A to je tá druhá udalosť, ktorá pohýbala stojatými vodami po návšteve v ČSSR.

Polo len samozrejmé, že vedúci vatikánskej delegácie mons. Colasuonno sa neznižil na podobné vyvracanie tvrdení o ilegálnych cirkevných štruktúrach a ešte menej o interpretácii p. Janků vo veci, koho môže katolícka Cirkev pokladať za legálneho biskupa s diecéznym územím alebo bez neho.

Na Státnom sekretariáte vo Vatikáne majú zápis, v ktorom sa za čias pápeža Pia XII. dalo výslovné povolenie, že v nutných prípadoch, keď by sa spojenie s Rímom nečalo uskutočniť, mohlo by sa v nutných prípadoch pristúpiť k vysväteniu biskupa, bez predchádzajúceho povolenia Svätej Stolice. Takéto odvolanie sa dosiaľ neuskutočnilo, a tak ten alebo tí, čo boli podľa tohto povolenia Svätej Stolice vysvätení, v očiach Cirkvi sú nielen platní biskupi, ale aj legálni, a to zasa, či stoja na čele diecézy alebo nie, i keď by bol náhodou cirkevný úrad opačného názoru. Ale mons. Colasuonno sa tejto veci nedotýkal. Je to vec vnútrocirkevná.

Vystúpenie mons. Colasuonna v rozhlase a jeho odpovede na otázky stačia vyvrátiť narážky nielen o ilegálnych štruktúrach a ilegálnych sväteniach, ale vari aj iné rozšírené tvrdenia o Cirkvi v ČSSR.

Po návšteve v ČSSR, keď mal Colasuonno možnosť pohybovať sa, zhovárať sa s knazmi slobodnejšie, a vidieť množstvo veriacich na bohoslužbách, ba cítiť teplo seminaristov /ako povedal/ v ich rozhovoroch, spevoch a stretnutiach, bol si istý, že je autentickým interpretátorom o zodpovednostiach katolíckej Cirkvi a je mu jasný tiež zmysel rozhovorov.

Vo Vatikánskom rozhlase mu nebolo treba polemizovať a zostupovať do podrobností, lebo inteligentným ľuďom to stačilo. Konštatoval isté uvoľnenie s predchádzajúcimi návštevami a bol tiež presvedčený, že veci nemôžu ostať po starom.

Mons. Colasuonno ukázal veľký optimizmus i dôveru o rozvoji katolíckej Cirkvi v Čechách a na Slovensku. V jeho slovách na zakončenie - končím s pozdravom Cirkvi v Československu, s pozdravom všetkým biskupom, všetkým knazom a rehoľníkom i celému veriacemu ľudu v krásnom Československu - vyjadril všetko.

Zástupca Vatikánu ukázal nielen formát diplomata - ale aj srdce trepezlivé, zhovievavé- dobrého človeka.

Katolícky kňaz Václav Malý ing. Vladimírovi Janků

Pane náměstku,

po léta sleduji Vaši činnost v čele nejvyššího dozorčího úřadu nad církvemi a nemohu se zbavit dojmu, že zůstáváte hluchým ke všem podnětům věřících, které přesahují momentální obzor a očekávání státní správy.

Přesto jsem se rozhodl reagovat na Vaše nepravdivé tvrzení, kterými jste se prezentoval na tiskové konferenci uspořádané po oficiálních jednáních se zástupci Vatikánu. Vaše odpovědi byli publikovány v denním tisku 25. dubna 1989.

Nebudu polemizovat se všemi Vami vyslovenými nepravdami, které jste navíc vydával za názor vatikánské delegace. Místo zpytování ve vlastních radách se snažíte v duchu současné snahy stranických a státních orgánů zvalit veškerou odpovědnost za krizi ve vztazích mezi státem a Církví na blíže neurčené ilegální struktury Církve, které obviňujete z organizování morálního teroru a dokonce i teroru fyzického. V této souvislosti zmiňujete slovenského biskupa bez státního souhlasu Jána Korce a bez uvedení důkazu vznášíte proti němu nařčení z politického boje pomocí nátlakových akcí. Z osobní zkušenosti vím, že jeho neúnavná a horlivá apoštolská činnost, konaná v duchu ryzí katolicity, vzbuzuje obdiv nejen u slovenských, ale i českých katolíků.

Místo, aby jste přiznal vážné nedostatky v právním postavení katolické Církve vinou neostalinské politiky současného stranického a státního vedení, zvalujete vinu za nevyřešené otázky ve vztahu Církve a státu na její údajné ilegální struktury.

V pozadí Vašich tvrdých výroků vězí představa starého modelu Církve, v níž laici mlčí a kněží se podvolují nařízením státem zmanipulovaného církevního vedení. Probuzející se sebevědomí horlivých kněží i laiků ve vás vzbuzuje obavy, že stratíte možnost ovládat vnitřní život Církve.

Jste spoluzodpovědní za to, že z každého spontánního projevu věřících, který se vymyká kontrole totální moci, jejímž jste reprezentantem, se stává politikum, které čerá hladinu předstíraného souhlasu společnosti se státní politikou.

Církev se v současné době stává živým společenstvím, které má co nabídnout, než rozdíl od vyprázdněné a frázemi nabubřelé oficiální propagandy. Neverohodnost Vašich odpovědí je zřejmá i z tvrzení, že jediným kritériem při výběru biskupských kandidátů je jejich osobní kvalita a loajalita vůči státu.

Právě pastorační a intelektuální kvality horlivého kněze, které jsou přitažlivé pro věřící, se stávají z hlediska státní správy překážkou, aby dotyčný mohl být jmenován biskupem.

Urážíte i pátera Antona Hlinku, jehož relace jsou pro mnohé slovenské katolíky jediným zdrojem informací o církevním dení na Slovensku, jelikož se oficiální církevní tisk vyhýbá ožehavým tématům.

Pane náměstku, už konečně opusťte své ideologické představy o Církvi jako pohrobku temné minulosti a začnete jí vnímat jako živé společenství těch, kteří chtějí nabízet naši společnosti tolik potřebné a věky vyzkoušené evangelijní hodnoty.

V Praze 3. května 1989.

Václav Malý

Na vědomí: Dr. František kardinál Tomášek, arcibiskup pražský
a primas český .

Z listu Dr. J. Zvěřinu ředitelovi sekretariátu vlády ČSSR Vl. Janku

Pane řediteli,
v odpovědi novinářům dne 25.4. t.r. jste pronesl mnoho výroků, které žádají bližší vysvětlení. Jsem na ně z mnoha stran dotazován, ale nejsem diplomat a politik, ani nemám dostatek informací; dovoluji si proto Vás požádat, abyste nějakým způsobem podal naší veřejnosti, především katolické, přesnější a úplnější odpovědi. Otázky adresují Vám, protože ani kardinál František Tomášek, arcibiskup pražský a metropolita český, nemá dostatek zpráv, neboť nebyl k jednání s vatikánskou delegací připuštěn. Ani informace ze strany Sv. Stolce nebyly podle našeho zvyku uveřejněny...

II.

1. Z neúspěchu či jen z částečných výsledků jednání delegací ČSSR a Sv. Stolce je ustavičně viněna právě delegace Vatikánu, která se podle Vašich slov "držela svých procedurálních postupů". Naše veřejnost těmto slovům nerozumí. Co konkrétně znamenají? A šlo jenom o procedurální postupy?

2. Další vinu připisujete vnějším vlivům: "Mezi ně na prvním místě patří soustavné úsilí různých center na západě, která ... se snaží nejrůznějšími prostředky narušovat jednání". Nebylo by nejlepším protiargumentem konečně ta jednání zdárně ukončit? Nebylo by to průkazem diplomatické schopnosti našich politiků, státníckým činem, prospěšným i státu, důkazem, že jsou i oni schopni nového myšlení?

3. Jako další viníky uvádíte "představitel domácích nelegálních struktur...", kteří dělají vše pro to, aby jednání narušovali a mařili." Co to jsou nelegální struktury? Ptal jsem se gen. taj. ÚV KSČ M. Jaskaše - nedostal jsem odpověď. Vy je definujete třemi charakteristikami:

a) "posvednout nikoliv Kristův kříž, ale meč..., tedy nikoliv víra, ale násilná konfrontace." Pane řediteli, kdo nám bral kříže se škel, kdo je bořil? Kde má v programu ničit víru všemi prostředky? Jaká násilná konfrontace se stala ze strany těch ilegálních struktur, když mezi nimi není politice, soudů, popravišť a tajuplných vražd? Meč, který máme a sbroj, kterou neseme, je toto: "Stáňte tedy opášení kolem beder pravdou, obrnění pancířem spravedlnosti, obutí k pohotové službě evangeliu pokoje, a vždycky se štítem víry... Přijměte také přílbu spasení a meč Ducha, jímž je slovo Boží" (Ef 6, 14-17). Taková je naše identita a taková bude. Plyne z práva Božího i lidského a žádný státní souhlas nebo nesohlas na tom nic nezmění.

b) "Nedílnou součástí její (čí?) činnosti je organizování morálního teroru i hrozby fyzického teroru proti loajálním duchovním i bohoslovcům". Pane řediteli, mohl byste tato hrozná slova dokázat? Koluje sice jakýsi dopis bohoslovců, který nese všechny známky podvržení. V něm jsou podobná slova užitá právě o bohoslovcích: že jim (t.j. autorům)

hrozí utopení v Labi nebo smrt injekcí! Je to průhledné. Ale je na povážencu, že takových slov užíváte Vy. Lidé se však ptají: co bylo dřív?

o) Orientace na boj proti společnosti a státu. O jaký boj jde? Je boj za spravedlnost a práve boj proti státu? Boj proti mravnímu úpadku je boj proti společnosti?

Je otčené, že do této souvislosti bylo zataženo i jméno biskupa Jána Korca z Bratislavy. Sám kritizujete v moralizujícím rozhořčení Antona Hlinku. Tato hrubá urážka katolického biskupa Vám nevadí? "Nikdo nesmí být vystaven útokům na svou čest a pověst", napsuje čl. 17,1 Paktu 120. Podobné útoky vedete i proti Jánmu Ůarnegurskému - u toho ještě s administrativními postihy. Jě nějaká naděje, že se i u nás uskuteční 5. bod rezoluce 19. všeobecné konference KSSS: "... patří k bezpodmínečným požadavkům vysoká ideová a morální úroveň, odborná způsobilost, pfišené dodrřování profesionální etiky, bezpodmínečná hodnověrnost informací a práve každého kritizovaného občana na svefejnění sdůvodněné odpovědi v témž tiskovém orgánu"? Bylo by mořno podat i žalobu? Stejnými frázemi o "zneužívání nábořenského citění a obřadů pro otevření fronty beje proti socialismu" sytíte mnohá desetiletí náš lid. Ale nie se nestalo a není třeba velké námahy rozumu, aby se prohlédla směšnost těch frází.

4. "Vatikánská delegace", hovoříte, "se zcela distancovala od působení nesákonných struktur a prohlásila, že papeřská kurie za nimi rozhodně nestojí". - Dovodil jsem již vícekrát, že "nelegální struktura" je a) SKD Paoem in terris. Mladá fronta sice ví, že vatikánský dokument (tj. Quidam episcopi) zakazuje některá seskupení kněží, že je formulován obecně (není tedy "anticoocialistický"), ale že lidé nepřející našemu společenskému řízení (takí) by toho dokumentu rádi pouřili proti PIT (Mladá fronta 28.4.89). Ano, PIT je nelegální struktura, neboř z hlediska církevního nejenže nemá schválené stanovy, ale prefekt Kongregace pro klérus výslovně prohlásil a kard. Tomášek každoročně na Zelený řtvrtek nám kněřím připomíná, že PIT církevně sakřána je. Ostřtně nemá ani státem schválené stanovy.

b) Existuje ještě jiná "nelegální struktura", o které napsal kard. Casaroli kardinálovi Tomáškovi do slova, že se sdá z hlediska církevního nelegitimní ("sembra canonicamente illegittima"). O té "struktuře" církevní úřad i bezpečnostní orgány věděli a vědí, ochránili i ochrání.

c) Po násvech "podzemní církev", "Tajná církev" se nyní ujalo úřední označení "ilegální struktura". Také jsem veřejně rozebral nemyslnost tohoto přízviska. Jsem nyní nucen, pane řediteli, mluvit za sebe - jistě mě do té struktury řadíte. Muže, o nějaké "strukturu" je absurdní mluvit. Pokud se týká státní "ilegality", je to zase hrubá křivda: platí-li u nás právní řád, liji, pracuji a buď nednavně pracovat s plným vědomím legality, kterou stanoví Vídeňská následná schůzka KBSE: "respektovat právo každého poskytovat a získávat náboženské vzdělání v jazyce podle vlastní volby, buď individuálně, nebo společně s jinými" (čl. 16,6). Nebo ještě jasněji: "Každý má právo na svobodu projevu; toto právo zahrnuje svobodu vyhledávat, přijímat, rozšiřovat informace všeho druhu bez ohledu na hranice, ať ušně, písemně nebo tiskem, prostřednictvím umění nebo jakýmkoli prostředky podle vlastní volby" (Pakt 120, Sb, č. 19,2). Odpovědnost proti zneužití (19,3) přijímám a legálně zachováám.

d) Pokud se týká církevní stránky, o mé činnosti ví dobře Jan Pavel II., s kterým se osobně znám, i můj představený, kard. Tomášek. Dvakrát jsem mluvil též s arcibiskupem Celassuone a ani v nejmenším mi nenaznačil církevní neposlušnost. Myslím, že tito lidé jsou kompetentní vynáset svůj soud a nemůže být suplován nikým jiným. V souvislosti s Vaším výrokem, "že se tu a tam vyskytují představy, jako by tyto nelegální struktury byly jakousi součástí církve", táká se mě lidé: "Má pan Janku právo někoho z církve vybočovat? Není to přece jen otázka věroučnáj? Jsou v dobrých rukou věci naší církve, když se s nimi takto zachází a přiházejí se i jiné teologické omyly?"

Myslím, že by prospěl k řešení i náboženských otázek řádný výskum veřejného mínění či nějaké referendum věřících, aby se i oni dostali se své anonymity spolehlivým způsobem ke slovu. Výsledky dotazů o potřebě výskumu veřejného mínění jsou v tom směru počně (erv. Lidová demokracie 27.4.89). Desavadní výskumy, pokud byly uveřejněny, spolehlivé nejsou.

Pane řediteli, omlouvám se, že tento dopis je tak dlouhý. Není však mou vinou, že bylo tolik sporné látky. Doufám však, že přispěje ke zlepšení vztahů mezi církví a státem. Prosím, abyste jej pokládal za veřejný, neboť jde o věci zásadní. Také prosím, abyste se postaral o to, aby se nedostal sdělovaám prostředkům našim i zahraničním jako dopis kardinála Tomáška, jak se stalo s nym předposledním dopisem Vám osobně adresovaným.

"Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi." /Mt 18,20/

V dňoch 28.IV. - 1.V. sa konalo v maďarskom meste PÉCS ekumenické stretnutie mladých veriacich ľudí hnutie TAIŽE. Všetci títo mladí ľudia mali možnosť vidieť a stretnúť zakladateľa tohto hnutia - brata Rogera Schütza.

Týmito riadkami by som chcel povedať stručne o prijatí nás mladých a starostlivosti o nás po celú dobu pobytu na tomto stretnutí.

Dobry pocit v Maďarsku sme mali už cestou vlakom z Budapešti do Pécsi, kde sme sa spontánne pri speve zoznámili a zblížili. Vymenili sme si názory o situácii Cirkvi u nás a v Maďarsku. Tiež sme boli milo prekvapení solidaritou našich južných susedov s Cirkvou u nás a s iniciatívami za ľudskú práva.

Po príchode do Pécsi sme zažili dokonalú organizáciu s ubytovaním. Na každého z účastníkov stretnutia čakala nejaká rodina v Pécsi alebo na blízkom okolí, ktorá ubytovala niekoľkých mladých ľudí.

My sme sa dostali bývať spolu ôsmi študenti v jednom dome. Bola to rodina mladých manželov - intelektuálov s tromi malými deťmi (najstaršia 4 roky). Presvedčili sme sa o veľkej obetavosti tejto mladej rodiny, ktorá nám poskytla dve izby a sami ostali piati v jednej izbe. Každé ráno na nás čakali bohaté raňajky a v nedeľu aj slávnostný obed. Uvedomili sme si, že to všetko robia z lásky ku Kristovi a ako obeť za jednotu kresťanov. Najkrajšie v tejto rodine bolo to, že im nikdy nechýbal na tvári úsmev, dobrotnosť a štedrosť. Vzájomná srdečnosť nenarušilo ani to, že sme sa nevedeli dokonale dorozumieť. /Všetci mladí by sme mali venovať dostatočnú pozornosť cudzím jazykom./ Na rodinu, v ktorej sme boli ubytovaní a na všetky ostatné rodiny, ktoré prijali mladých pútnikov sa raz určite budú vzťahovať Ježišove slová: "Poďte, poženania môjho Otca, zaujmite kráľovstvo, ktoré je pre vás pripravené od stvorenia sveta. Lebo som bol hladný a dali ste mi jesť; bol som smädný a dali ste mi piť, bol som pociestný a pritulili ste ma." /Mt 25,34-35/

O celkovej organizácii podujatia sa môžeme vyjadriť iba v superlatívoch. Veď si skúste uvedomiť:

- 7 000 rodín prijalo okolo 14 000 mladých ľudí do svojich rodín;
- každý pútnik mal zabezpečený obed, večere, balíček na cestu domov a električku na 3 dni;
- každá krajina mala vyhradené určité miesto pri spoločných modlitbách v katedrále a každý mohol počuť z reproduktorov svoj národný jazyk;
- všade vládla čistota a poriadok.

Najpodstatnejšia vec, prečo sme vlastne prišli do Pécsi - spoločné modlitby za jednotu a spoločné stretnutia v katedrále a vo farnostiach. Farnosť - každý pútnik mal určený kostol, kde sa konali stretnutia v skupinkách.

Spoločné modlitby v katedrále zanechali nezabudnuteľný dojem, ale aj veľmi naliehavú požiadavku - modliť sa za jednotu kresťanov a žiť svoj život tak, aby sme ním napomáhali stále užšiemu zblížovaniu všetkých kresťanov a všetkých ľudí. Pri týchto spoločných modlitbách bola vyrieknutá aj jedna - pre mnohých mladých ľudí veľmi zložitá rovnica - "aké je v mojom živote Božia vôľa, aké plány má so mnou Pán". Odpoveď znela, že Božia vôľa sa rovná láske, a to láske k Bohu cez ľudí.

Skôr ako by som ukončil túto moju prežitú skúsenosť zo stretnutia mladých ľudí, zmôžem sa iba vysloviť veľké PAN BOH ZAPLAŤ, a to všetkým, ktorí sa postarali o nezabudnuteľné zážitky. Mnohí z nás prvýkrát mali možnosť zúčastniť sa na takomto duchovnom stretnutí. Len sama Prozreteľnosť Božia vie, či budeme o nejaký rok aj my pociestní zorganizovať podobné podujatie. Bude v nás dostatok dobrej vôle a ochoty?

Slúžiť Bohu je to najlepšie

Poľská tlač uverejnila vo viacerých časopisoch rozhovor poľskej novinárky s kardinálom Tomáškom. Z rozsiahleho rozhovoru prinášame:

- Aký je náboženský život mládeže? Vaša autorita je veľká nielen medzi katolíckou mládežou, ale tiež medzi mládežou, ktorá sa považuje za ateistickú. Dnes sa všade v Cirkvi pozerajú na mládež s obavou. Ako vidíte tento problém v Československu?

- Dnes je iná situácia. Cirkev u nás oživa a mohutnie. Pre tento stav je príznačné náboženské prebudenie mládeže. Každý rok je stále viac mladých ľudí: krstíme mladých - 20 ročných i viac, sú to ľudia z ateistických rodín, prichádzajú k nám a hľadajú cestu k Bohu. Vláda a komunisti to nemôžu pochopiť, lebo títo mladí boli vychovaní v celkom inej ideológii, ale oni sa hlásia k nám, dožadujú sa krstu a žijú potom intenzívnym duchovným životom a aktívne sa zúčastňujú na živote Cirkvi. Tam, kde je mládež, je budúcnosť. Ako Cirkev vôbec sme sa ocitli na rozhraní. Z rôznych skutočností sa dá usudzovať, že duchovný život je v Československu veľmi čulý. Rastie počet veriacich, je to výsledok 40-ročného očistného procesu.

- Čo spôsobilo toto prebudenie a ktoré spoločenské vrstvy sú v kresťanskej obrode najaktívnejšie?

- Náboženská obroda sa prejavuje hlavne v priemyselných strediskách a v robotníckych štvrtiach. A taktiež medzi inteligenciou a mládežou. Všade tam je cítiť túžbu a hľad po Bohu. Doterajšia marxistická ideológia už nepritahuje. Kto vyznáva svoju vieru, musí byť pripravený na všetky možnosti. Pokiaľ ide o moju Cirkev, som optimista. Vo verejnom živote sú katolíci stále diskriminovaní, pracujú za veľmi ťažkých podmienok. Majú problémy, ako sa dostať na vysoké školy, nemajú možnosť vyššieho postupu vo svojom zamestnaní a nemajú nádej, že sa ich deťom bude lepšie dariť. Kto sa modlí, koná mnoho pre Božie kráľovstvo. Kto trpí pre Ukrižovaného, koná najviac...

- V ČSSR sa aktivizuje Cirkev, súčasne je badať zvýšenú aktivitu opozície. Aký je vzťah Cirkvi k demokratickej opozícii?

- Opozícia bola, je a bude. Vzájomne sa podporujeme. Nemôžeme to ovšem robiť oficiálne. Moc chce proti nám bojovať pomocou ateistickej ideológie. Opozícia nás do určitej miery chráni. Cirkev vokolná tiež nelegálnu činnosť, lebo za takú považujú úrady súkromné modlitbové stretnutia, premietanie náboženských filmov a organizovanie rekolekcií. To všetko je u nás zakázané.

- Aký postoj zaujíma Cirkev k verejným udalostiam?

- Kresťan nemôže byť len sám pre seba, musí ním byť tiež pre iných - to je jeho povinnosť. Ak to nie je povolené legálne, potom je to treba robiť nelegálne.

- Ako to, že napriek vysokému veku, máte toľko energie a ste stále tak čulý?

- Pracovať to je moja povinnosť a je to povinnosť veľmi milá. Som veľmi šťastný, že sa mi podarilo prežiť takýto život. Slúžiť Bohu je to najlepšie, čo ma mohlo v živote stretnúť.

Americká univerzita v Clevelande štát Ohio/ udelila 28.5.1989 kardinálovi Tomáškovi čestný doktorát práv. 89-ročný kardinál Tomášek prijme túto poctu in absentia /v neprítomnosti/. Predstavitel univerzity reverend Ravel povedal, že "poctou kardinála Františka Tomáška si uctíme zároveň všetkých tých za železnou oponou, ktorí trpeli za presadzovanie ľudských práv a náboženskej slobody".

Ako je známe, kardinál F. Tomášek sa 30.6.1989 dožíva 90 rokov. Vzdávame vďaka Bohu za jeho svedectvo a vyprosujeme mu zdravie, hojnosť Božích milostí a Božie požehnanie vo všetkom, čo robí.

Poznámky z púte v Šaštíne - Sviatok zoslania Ducha Svätého /13.-14.5.89/

Stretnutia veriacich na púťach, zvlášť v Mariánskom roku, prehĺbili záujem o ne. Od poslednej väčšej púte to mala byť v Šaštíne prvá tohto roku. Preto sme sa tešili a boli sme plní nových nádejí. V sobotu na noc prišlo toľko ľudí, že bazilika ich ani nemohla všetkých pojať.

V sobotu 13.mája program začal maďarskou omšou o 15.00 h. Ďalšie sv. omše mali byť o 18.00, 24.00, v nedeľu o 6.00, 8.00 a slávnostná o 10.30 hod. Vďaka nedostatkov v ozvučení a predĺženiu programov jednotlivých diecéz /okrem grécko-katolíckej/ nastali i nepríjemné oneskorenia sv.omší z 24-tej na 2.00 hodinu, namiesto o 6.00 na 6.40 hod. Skúsenosť minulých pútí hovorí v prospech sv. omší o 22.30 a 5.00 hodine ráno. Mnohí totiž, čo prišli v sobotu, ostali bez sv. omše. Iní z východného Slovenska odišli po 6. hodine kvôli vlakom.

V bazilike mali programy diecézy vždy len pod vedením kňaza. Nepodceňujeme tým ľudí zasvätených a laikov? S krásnym programom mladých prišli v minulosti nielen kňazi, počnúc Velehradom. Často je to i na príťaž i tak preťažených kňazov z pastorácie. A neprispievame aj týmto k vytlačaniu mladých pred baziliku, kde si robia paralelné živé aktuálne programy? Tak tomu bolo i teraz.

Zvlášť pôsobivé bolo v bazilike pásmo modlitieb a spevov bohoslovcov na spôsob Teizé, ktorí do prosieb zahrnuli akútne potreby Cirkvi na Slovensku a vo svete. S originálnym nápadom prišli františkáni a saleziáni, ktorí predviedli hrané pašie. Miestny duchovný Bašo pripomenul, že už oteraz možno myslieť na podobné prekvapenia na národnej púti v septembri a vyzval diecézy k plnším, dynamickejším a pritom duchovným programom. Zdá sa však, že by pre tieto ciele bolo vhodné v kostoloch priestor okolo eucharistického stola aspoň prechodne vyvýšiť. Napomôže to viditeľnosť nielen hraných paší, ale i lepšiemu dialogu s veriacimi, najmä pri väčších účastiach veriacich v kostoloch.

Prvýkrát sme vo veľkom počte videli rehoľné sestry, a to i mladé. Vystúpili v najdlhšom, asi trojhodinovom programe. Každá kongregácia sa stručne predstavila: ako vznikla, kto ju založil, zmysel a cieľ jednotlivých foriem zasväteného života. Chvilkami bolo však cítiť istú monotónnosť a únavu pútnikov. Bolo chýbou, že cez niekoľko hodín sa nemohli aktívne zúčastniť adorácie aspoň spevmi baziliky. Ľuďeli len počúvať. Je potešiteľné, že Slovensko má asi 200 nových "oblečených" členiek rádov. Patrí to k plnému životu Cirkvi a my to nepovažujeme za "zázrak", ako sa vyjadril generálny riaditeľ Charity Opálka. Je to len malý krôčik k náprave stavu vecí z päťdesiatych rokov. Sestričky prejavili radosť peknými spevmi, ktorými boli popretkávané živé svedectvá a veľmi vtípne vypracované poučné dialogy. Bolo ale bolestné počuť, že všeobecno nápnou mnohých kongregácií je rozmanitá tvorivá činnosť v prospech Cirkvi a spoločnosti, ale v našich podmienkach sa zatiaľ musia uspokojiť len s činnosťou v Charite. Prajeme im, aby ich činnosť čo najskôr našla uplatnenie súvisiace so všetkými ich typickými charizmami.

Sv. omšu o 2.00 h celeburoval p. Opálka. V homílii rozvíjal úvahu o rehoľnom povolani, no chýbala nám v nej zmienka aj o mužskej vetve rehoľí, ktorá je taktiež živou súčasťou katolíckej Cirkvi aj na Slovensku. V spoločných prosbách vyprosovali jednotlivé kongregácie, aby boli pevnou súčasťou Cirkvi. Niekoľkokrát prosili o svornosť a pokoj vo svete, no ani raz sa nespomenuli sviatostné spojenia s Kristom cez Svätého Otca a biskupov. Na záver p. Bašo vyslovil želanie, aby "nový mladý most" slúžil ako dobré prepojenie, aby čoraz mladší prichádzali k zasvätenému životu, a "nech to generálny riaditeľ Charity dobre vedie". Zaujímavá - aké nové funkcie to u nás v Cirkvi vznikajú! Rehole majú predsa svoje predstavené, a vedenie majú v Ríme. Či u nás je to inak? Preto? Napriek tomu všetkému sme sa veľmi srdečne lúčili s tými niekoľkými autobusmi sestričiek, ktoré odchádzali po 4. hodine ráno. Vieme, že ich život, plný krížov, prinesie hojné ovocie!

Celebrantom prvej rannej sv. omše bol p. Angelus Karol Senási, ktorý pútníkov občerstvil osobným púťavým slovom počas sv. omše. Pripomenul výročia baziliky /425 rokov uctievania Panny Márie, 125 rokov korunovacie sochy Panny Márie, 25 rokov od vyhlásenia baziliky/ a tiež 15 rokov odvtedy, čo tu pôsobil viac než dva roky. Zaželel nám svetlo pravdy, radost pokoja a silu lásky. Ako pútníci sme prišli načerpať dôstatok duchovných síl. Sv. omšu o 8.00 h slúžil vicerektor seminára Ondrej Šinal, ktorý rozviedol tému o Duchu Svätom.

A čo mimo baziliky? Mládež tu uskutočnila svoju adoráciu, akú viedla kedysi v koštole. Tentokrát prišla aj s riešením provizorného ozvučenia - mikrofón, zosilňovač na batérie a malý reproduktor. Bolo počut i modlitby. Striedal sa rytmický spontánny spev s meditatívnymi časťami. Mládež si tu v sobotu večer asi o 22.00 h pripomenula, že "otec biskup Korec nepríde do Šaštína, sľúbil však, že bude s nami spojený v modlitbách do jednej hodiny v noci". Nasledovali zvolania: "Nech žije biskup Korec!" Potom mladí vyslovili prosbu: "Prosme, aby sa jeho zápas o pravdu, spravodlivosť, vieru a lásku v našom národe stal i naším zápasom." Mladí vyjadrili vďačnosť statočnému kard. Tomáškovi, ktorý sa 30.6. dožíva 90 rokov, piesnou Nech slnko svieti, kde si ty. Okolo polnoci sa mládež presunula so sviečkami v rukách do baziliky, kde zotrvala do konca sv. omše. Okolo 4.hod. opäť začali mladí pred bazilikou pod stromami. Neónová lampa im stačila na osvetlenie. Keď všetky neony predčasne vypli /bola ešte tma/, zaznel búrlivý potlesk a začali sa sviece. Tak ako v Pécsi v Maďarsku na stretnutí s opätom ekumenickej komunity Rogerom Schutzom z Taizé. Nasledovali asi polhodinové osobné svedectvá či stretnutia. Mládež si tiež pripomenula boľavý problém Slovákov: históriu. "Bohatstvo sa ničí, likviduje. Je to nielen útok proti katolíckej Cirkvi, ale aj útok proti celému národu, pretože majetok Cirkvi sa stal aj integrálnou súčasťou celého národa"... Piesnou "Na svoju česť Ti slubujem" sme sa v duchu spojili i s našim kardinálom otcom Jozefom Ďamkom v Ríme, ktorý nedávno dvakrát navštívil naše Slovensko. Mladí si všimli, že tárcha programu v bazilike zostala na bohoslov s rehoľné sestričky, čo vyjadrili slovami: "Modlime sa za bohoslovcov a rehoľné sestričky, aby boli verní svojmu povolaniu a vedeli nás formovať." Spievali sme refrén: "My sme tu všetci jedna rodina, máme sa radi, všetci to vedia. Spievame si radi piesen zvesela, či je štvrtok, piatok a či nedela." Mládež tu vyslovila radosť, vďaka za život z viery, vyprosovala silu Ducha Svätého svečiť o Bohu v podmienkach sekularizovaného sveta. Piesňami a symbolmi sústreďných kruhov spojených rukami vyjadrila mládež silu Kristovho učeníka, ktorý žije zo sviatostí Cirkvi a pritom nezabúda budovať i Kráľovstvo Božie tu na zemi cez rozmanité charizmy Cirkvi. Záverom mladí vyslovili prosby i "za tých, čo sa starali o nás, aby sa nám nič nestalo" a "Zdravas Mária i za tých pánov, čo nás fotia a filmujú".

Priestranstvo okolo baziliky však vydalo i iné svedectvá osobnej úcty, ktorou sa zapojili do tisícov modliaciach sa na týchto miestach i v minulosti. Pri kríži, soche Panny Márie a kaplnke boli zažaté sviečky a konali sa tu súkromné pobožnosti, iní čakali v radoch na sviatosť zmierenia a značná časť mladých bola v spacákoch a počúvali program z baziliky cez dobré ozvučenie alebo jednoducho prežívali radosť, že sú blízko Toho, ktorý ich má rád.

Vieriaci radostne uvítali príchod trnavského biskupa Jána Sokola, ktorý slávil sv. omšu o 10.30 h. Počas príchodu do baziliky žehnal veriacich a osobitnú radosť urobil deťom, ktorým udeľoval krížiky na čelo. Otec biskup Sokol úvodom slávnosti hovoril o dôležitosti svedectva o Kristovi vo svete, zdôraznil svedectvo slova a pocit zodpovednosti za vieru vo svojom okolí, najmä v rodine. V homílii rozvíjal myšlienky duchovnej obnovy skrze Máriu, ktoré sme si dali v Mariánskom roku. Ako sme formovali svoj život a život okolia podľa Písma svätého? Máme v úcte Písmo sväté a čítame ho? V ďalšom otec biskup rozobral vzťah

Panny Márie k Duchu Svätému na základe evanjelia. Hovoril o pôsobení Ducha Svätého v Cirkvi, pričom zdôraznil, že hlavnou prekážkou je tu neposlušnosť. Vnútorňý nepriateľ pôsobí častokrát zhubnejšie ako vonkajší. Predpokladom pre výraznejšie svedectvo o kristovo má byť otvorenosť voči Duchu Svätému a osobná i spoločná modlitba.

Účasť na púti je zrovnateľná s rekordnými počtami v minulom roku. K zdarnému priebehu púte prispelo počasie, ako i dopravné prostriedky, ktoré boli posilnené. Príslušníci bezpečnosti dali vedieť svoju prítomnosť hlavne fotografovaním a filmovaním. Mnohí pútnici vyjadrili túžbu, aby sa oficiálny program viac premyslel, aby sa nestávalo, že v bazilike cez noc nie je chvíľa ticha, ba ani miesto pre ruženec a tiež neúmerne nezťažovať knazov ich prípravami /p. Opálka mal na starosti asi 7 hodín/.

Denník Smena v rámci zväzacieho vzdelávania "Náboženstvo a cirkev v našej spoločnosti" uviedol ako 14. tému rozhovor s námestníkom ministra kultúry SSR a riaditeľom Sekretariátu pre veci cirkevné PhDr. Vincentom Máčovským. V článku s podnadpisom "Slová k téme, ktorú chceme" je aj otázka o nelegálnych náboženských štruktúrach.

V. Máčovský odpovedá: "Nie som odborníkom na "nelegálne náboženské štruktúry" a ani nepatria do kompetencie môjho úradu. Ale zodpoviem stručne. Myslí sa na štruktúry, pôsobiace najmä v katolíckych cirkvách paralelne s legálnou cirkvou. Sami o sebe vyhlasujú, že sú organickou súčasťou jednej z tej istej cirkvi, iba formy pôsobenia majú odlišné, tajné, vraj preto, že legálna cirkev nemá dostatočný priestor na svoju činnosť"... /Smena, 29.11.1988/

Z výskumu verejnej mienky /Rudé právo, 26.4.1989/

... Len asi tretina si myslí, že ako členovia organizácií NF môžu ovplyvňovať riadenie alebo výber kandidátov do vyšších orgánov... Pretrváva stav, keď sa nedostatočne reaguje na názory, pripomienky a sťažnosti radových členov...

Za najzavážnejší výsledok výskumu sa považuje "nízky stupeň dôvery voči nadriadeným" /v závodoch/. Len tretina si myslí, že organizácie sú schopné pracovať v podmienkach väčšej samostatnosti.

Riadiťel Ústavu pre výskum verejnej mienky zdôraznil, že výsledky upozorňujú na "nutnosť riešenia vážneho rozporu medzi pozitívnym vzťahom pracujúcich k prestavbe a jej kritickými pripomienkami k jej realizácii".

Nutnosť prestavať náš právny poriadok požaduje Výbor čs. verejnosti pre ľudské práva a humanitnú spoluprácu na svojom druhom zasadaní Výboru 20.4. Rudé právo dňa 24.4. uvádza, že "v našom právnom poriadku je mnoho problémov, ktoré sú dané tým, že ústava všeobecne napr. vymedzuje práva občanov, ale zároveň tieto práva sú veľmi často obmedzované nižšími právnymi normami, rôznymi smernicami, vyhláškami a pod. ... Bude nutné odstrániť, resp. výrazne preformulovať niektoré právne normy, ktoré sú dnes s týmito medzinárodnými právnymi zväzkami v rozpore".

Z prejavu Miroslava Válka na XVII. zjazde KSČ 26.3.1986

... Pokiaľ je pravda, že história je učiteľkou života, chodili sme asi často za školu... Pravda je, že ak sa seje ľahostajnosť či váhavosť, potom sa znú udery pod pás, neúspechy či aspoň nepochopenie. Napríklad vo Velehrade...

Variť sa dá i z vody. Ale ak to nie je nevyhnutné, a nevyhnutné to nie je, neskušajme to. Bolel by nás žalúdok. Hlava nás mala bolieť preventívne. Už včera...

Pokiaľ budú existovať nekriticizovateľní autori, budú existovať aj nekriticizujúci kritici... Prečo teda mlčíme tam, kde treba hovoriť?...

Z každého rožku trošku

- "Hitlerovské ideológie hlásala nacizmus, nepriateľstvo, vyhubenie národov. Stalinská epocha siala genocídu, ale neprinášala svetu nacizmus. No totalitný režim tu bol, teraz sa o tom hovorí z veľkých aj malých tribún.

Každý národ má svoje príkázania svedčiace o morálnych normách a tradíciách. No, žiaľ, upadajú do zabudnutia. A dnes potrebujeme zvony, aby sa ľudia vrátili k ľudským príkázaniam, natoľko sme sa vzdialili od starých právd a zároveň sme nabrali toľko zbytočností, ktorých sa nám treba zbaviť."

/Anatolij Ananiev, sovietsky spisovateľ, Nedelná pravda, 14.8.1988/

- "Posláním tvorby je chrániť svedomie ľudstva, Zahrnují do toho i smysl vnímať krásy sveta, cíť pro pravdu a potrebu protestu proti jakékoli nespravedlnosti. To je smysl tvorby a ten je večný. Veľké umenie stálo vždycky na strane slobody a vždycky k nemu patril soucít se všemi poníženými a uraženými... Musíme vychovávať k dôvere v ideály. Ale ne slovy, musíme vychovávať vlastným mravným príkladem."

/Jevgenij Jevtušenko, sovietsky básnik, Rudé právo, 6.4.1989/

- Výbor čs. verejnosti pre ľudské práva a humanitárnu spoluprácu dostal do začiatku mája asi 1500 listov - podaní občanov. Na seminári koncom apríla v sekcii práv veriacich sa konštatovalo, že náboženstvo a kresťanstvo sa už nechápe ako triedny nepriateľ. Ďalej: "Európsky dom, ktorý spoločne budujeme, stojí na troch pilieroch. Na kresťanstve /aj s jeho deformáciou - inkvizíciou/, ideáloch Veľkej francúzskej revolúcie a vyhlásení deklarácie ľudských práv /i s deformáciou - vznikom impéria/ a na socializme /aj s jeho deformáciou - kultom osobnosti/"... V sekcii sa zaoberali "istým porušovaním práv veriacich aj v súčasnosti". V sekcii odznelo "aj upozornenie na § 236 nášho Trestného zákona, ktorý hovorí o tom, aby aj ten, kto hatí náboženský výkon, bol potrestaný alebo napomenutý". Konštatovali, že mládež volá po informáciách o náboženstve.

Adresa Výboru: Výbor čs. verejnosti pre ľudské práva a humanitnú spoluprácu, Opletalova 13, 110 00 Praha 1.

/Z novin Sloboda, 11.5.1989/

- "Lenin často zdôrazňoval, že sa netreba vzdávať starých výdobytkov, ak slúžia dobru... Výchova dejinami znamená učiť sa na dobrých i zlých príkladoch. Ťažko vychovávať mládež k vlastenectvu, ak sa dejiny iba idealizujú, a ešte horšie, ak sa hodnoty, ktoré vytvorili predkovia, znehodnocujú." /Jezef Ševc, člen ÚV KSS, vedúci odd. školstva a vedy ÚV KSS na zasadnutí ÚV KSS, Pravda, 15.5.1989/

- Vláda ČSSR a Ladislav Adamec dostali za posledných 6 mesiacov 3378 listov, čo je trojnásobok oproti predchádzajúcemu obdobiu. Informácie o vyhavovaní listov sa majú prejednávať pravidelne raz za štvrtok. Vláda uložila zodpovedným orgánom prejednávať podnety občanov a využívať konštruktívne podnety. /Rudé právo, 26.5.1989/ Adresa: Vláda ČSSR, Nábřeží kap. Jaroše, 110 00 Praha 1

Z duchovného odkazu Dominika Tataruku

Dominik Tataruka, ktorý po mnohom hľadaní i blúdení našiel v posledných rokoch života cestu naspäť do katolíckej Cirkvi, zanechal niekoľko dokumentov o svojom duchovnom rozpolžení, o svojich duchovných náklonnostiach i najhlbších želaniach. Keď obnovil dávne priateľstvo s MUDr. Silvestrom Krčmárom, viackrát sa stretli, zhovárali, pričom dr. Krčmára mu vychádzal v ústrety aj ako lekár, aj ako človek. Vzťah Dominika Tataruku k nemu bol veľmi priateľský a ako k veriacemu katolíkovi i veľmi taktný. Keď si dr. Krčmára od neho pýtal jednu z jeho posledných kníh "Písacky", D. Tataruka mu ju ukázal a bol ochotný mu ju dať, no predsa sa zdržal a povedal mu, že tie texty boli napísané za zvláštnych okolností, vtedy, keď bol zatrpknutý a rozhorčený a že niektoré výrazy v knihe použité by dnes už nepoužil a že sa obáva, aby jeho veriaceho priateľa neranili. Spoločných stretnutí mali potom ešte viac, až po predvolaní a vypočúvaní na políciu napísal Dominik Tataruka svojmu priateľovi dr. Krčmárou obšírny 5-stranový list. Vyberáme z neho niektoré state, v ktorých sa ukazuje jeho zmysľovanie i jeho veľkosť. List bol napísaný 9. júla 1986.

Drahý Silvo,

V podstate, mám taký dojem, boli iba na Teba zvedaví /.../. Ďadla otázka, či viem, s kým sa stýkam. Nato ja asi takto: Viem! S príjemným človekom. On: To iste neviete. Bol odsúdený na 15 rokov. Ja: Stala sa mu hrozná krivda ako toľkým ľuďom. Bol rehabilitovaný /.../. - Nastrojil si ma na správnu cestu, posledný úsek. Mám o čom rozmýšľať, čo čítať a čo písať... Z celej obce bol si to práve Ty, s ktorým sa mi dobre hovorilo, s kým som bol skutočne. Nech Ťa Boh za to vyznačí. Vrdne Ti ďakujem za všetko, za každú chvíľu, keď /si/ bol so mnou alebo si si na mňa pomyslel. Pokúsím sa napísať všetko, čo si myslím, počúvajúc, vidiac pred sebou Otca svätého, ktorého z duše uznávam, ďakujúc Bohu, že dovolí, aby z môjho národa vyrástol Jeho Eminencia biskup Korec, ktorému chcem vyjadriť poklonu. Zo slepej pýohy alebo veľikššstva spáchal /som/ hriech odpadľictva: vystúpil som z obce svätých. Prosím ho kajdžone, nech mi moju pýohu odpustí a dovolí, aby do posvätnej zeme pochovali ako kresťana. To je zatiaľ všetko. Drahý Silvo./.../ Neboj sa, budeš pôsobiť na mňa i naďalej - ako dosiaľ blahodarne. /.../ Ak niečo napíšem, čo stojí za prečítanie, pošlem Ti to. "Za prečítanie" - nevravím, pravda - písanie má nadchýnať, vyplývať ponajprv z nadšenia, ako ma Ty nadchýnaš a okrem Teba spomínaní dvaja muži, ktorých výsledie zažívam. Dýchajúo, modlím sa za Vás, nech Vás Boh požehná. Vieš, Silvo, ja už veľa času pred sebou nemám, ale pociťujem sa ako karpatský pastier, muž, ktorý zažil, vie a oíti, zažíva, čo je to božie požehnanie. Boh požehnal tento národ a ľudstvo týmito mužmi, ktorých v srdci uctievam a som nekonečne rád, že sa tu pre mňa, pre moju

dušu vyskytli. Povedz aspoň jednému z nich, že ich absolútne ako orol-vták milujem. - Silvo, priznávam sa Ti, že neviem byť dostatočne kajúony. Som stále Karpatský pastier, ktorý... nezaslúži si božie požehnanie, ale svitne nám a svitá JEŽIŠ KRISTUS VÝSILNIE ĽUDSKEJ DUŠE.

Silvo

zdraví Ťa

Tvoj brat

Dominik.

Do dvoch týždňov po napísaní tohto listu splnil dr. S. Krčméry želanie D. Tatarku v ňom vyslovené v súvislosti so spomenutými "dvoma mužmi": "Povedz aspoň jednému z nich..." - a dal list prečítať biskupovi J.Ch. Korcovi. Ten 25. júla 1986 napísal Dominikovi Tatarkovi list tohto znenia:

Drahý Majstre!

Už viac než tridsať rokov prosím denne pri rannej modlitbe Božie požehnanie i pre všetkých mysliteľov a vedcov, spisovateľov a umelcov, vychovávateľov a kultúrnych pracovníkov... Od samého začiatku ste medzi nimi aj Vy! - Dovoľte mi preto tento osobný tón, ku ktorému ma povzbudzujú aj Vaše riadky...

Oblúbil som si Vás živo už ako gymnazista u jezuitov z čítania Vašich prvých prác v Pohľadoch niekedy po roku 1940... Neskôr som čítal Vášho "Démona..." - Teraz myslím, že som Vás nemal rád nadarmo, i keď som nechoel tým nikdy nič získať pre seba. Už roku 68 som sa v duchu tešil, keď som prvý raz počul Vaše slová o "oboi Božej" a niečo i o jezuitoch, a to prebudilo vo mne ešte väčšie nádeje a dôveru vo Vás... Odvtedy prešli znova roky - roky mlčania... Teraz som čítal Vaše riadky, ktoré ma doslovne dojali... Vedel som už, akým smerom sa uberá Vaše myslenie a kam sa orientujete srdcom... Ale teraz som čítal, že si otíte a uznávate svätého Otca! To robili od vekov všetci pastieri nášho národa! - Hľadím s veľkou úctou na Vás - na Vaše dary, ktoré ste dostali, i na Vašu slobodu... Ale práve preto som rád, že môžem teraz hovoriť už omnoho plnšie, že ste mojím bratom - svojím hľadaním a svojou opravdivosťou. Nech Vás Boh, ktorý vidí nielen našu tvár, ale i hlbiny našich sŕdc, a ktorý nás neodsudzuje, lež vyčkáva, aby nás mohol navždy objasť ako svojich synov - nech Vás zahrnie svojou dobrotvou pozornosťou, z ktorej už zrejme niečo živo skusujete... A ak si

raz národ i svet budú môcť o tejto Vašej novej skúsenosti prečítať čo len desať-dvadsať strán Vašej hymny, bude to požehnanie, ktorým budete pôsobiť i dlho-dlho po tom, čo sa my v dnešnej našej podobe už dávno pominieme a budeme hľadieť na Tatry i Dunaj, na zmätky, zápas i hrdinstvá tejto Zeme už len očami večnosti... Nikaký iný pomník v národe by som Vám zatiaľ vlastne ani neprial, a Vy ho ani nepotrebuje... Lebo pomník povzbudenia pre prítomnosť i pre potomstvo je v národe i vo svete pomník najposvätejší a tým i najtrvalejší!

Ak dovoľíte, v duchu by som Vás rád objal ako svojho staršieho brata!

Váš

V Bratislave, 25. júla 1986

J.Ch. Koreo

Rád by som pozdravil i pani Vierku!

P.S. - Ešte musím niečo dodať. Napísali ste, že ste "stále karpatský pastier, ktorý si... nezaslúži božie požehnanie..." - Majstre! Samo osebe si ho vlastne nik z nás nezaslúži, ako by mal naň nejaký nárok... Toto požehnanie je dar, dar žičlivosti, ako je ním celý záprak nášho života, s očami a srdcom, s našou schopnosťou poznávať, pamätať si a milovať... To len niektorým sa zdá ešte i dnes, že všetko je vo svete, v živote i v nás samozrejme a že naše oko, naše myslenie, svedomie a naša roztvorenosť do nekonečna je len hrou atómov a molekúl... Vo mne sa všetko pri takej plytkosti búri - ako môže z toho jednotlivec, národ a svet žiť? Celý náš život je záprak a svätý dar... Vás istotne nemusím v tejto ohvili o tom presvedčať, keď ho prežívate ako najživšiu skutočnosť duše a mužného básnického srdca - vedeli by ste o tom povedať iste zrejme viac a presvedčivejšie... Naznačili ste to už tým, keď ste po prvej vete o pastierovi napísali i druhú, veľmi krásnu, ktorou vyjadrujete práve skutočnosť, že všetko je dar, dar, ktorý smieme však v nádeji a v dôvere očakávať. Napísali ste: "Ale svitne nám a svitá Ježiš Kristus - výšenie ľudskej duše!" - Vďaka Vám za tieto iskriivé slová!

K.

O nejaký čas, keď sa Dr. S. Krčméry znova stretal s Dominikom Tarkom, zaobstaral mu nejaké lieky a zhovárali sa o ľudských problémoch, Dominik Tatarka akoby sa nevedel uspokojiť s tým, čo napísal vo svojom prvom liste. Poslal písomnú žiadosť na rím.-kat. farský úrad, kde malo byť zaznačené jeho niekdajšie vystúpenie z Cirkvi a žiadal, aby do matičky zaznamenali jeho návrat do Cirkvi.

V starosti o svoju duchovnú budúcnosť, ale aj o ľudský a viditeľný priebeh zakončenia života na tejto zemi, Dominik Tatarka chcel znova vyznať svoj návrat k Bohu a znova chcel vysloviť svoju prosbu o dôstojnom kresťanskom pohrebe. A tak 18. októbra 1986 odovzdal dr. S. Krčmérymu pre biskupa Korca hárok papiera s týmto pozoruhodným textom:

OTCOVIA cirkve, spáchal som omyl, vystúpil som z Cirkve. Prosím, prijmite ma medzi seba. Posväťte zem, kde ma uložíte. Po latinsky na-
do mnou zaspievajte Cirqundederunt me.

Ďakujem Vám,

Dominik Tatarka.

Biskup Korec sa potom stretol osobne s Dominikom Tatarkom v roku 1987 v kruhu mladých výtvarných umelcov a spisovateľov, kam ich oboch pozvali na priateľské posedenie a rozhovor. Dominik Tatarka najprv veľmi pozorne počúval, potom veľmi živo hovoril o tom, ako on vidí a chápe dnešné problémy človeka, mládeže a národa. Veľkou nádejou ho napĺňala najmä veriacia slovenská mládež a katolícka Cirkev vôbec. - Po tomto stretnutí navštívili roku 1988 Dominika Tatarku s dr. S. Krčmérym v jeho rodinnom domku v krásnom prostredí záhrad a zelene v Bratislave. Býval a žil chudobne, obklopený iba knihami. Čo ako bol chorľavý, rozprával veľmi živo a spomínal; že kde-tu niečo píše. Zaujímal sa o ľudské problémy a najmä slovenské s veľkou pozornosťou.

a mnoho tymito nazvy mi, (kterych - 55
a vidi uctivam a sou melenovane
nisi, ze sa tu pise mny, pise moji
duem ysklyti. Tedy a prou
jedacma s mick, ze ich abso-
lutne ako ocol. v dake molyer.
Silvo, prvznavam sa ti, ze
neciem byt Tvorlakovac kuzicy
Som stale kuzakovy pastier,
ktery... nezastahy se bozie
pozchnani, ale svitkovanu
v mize Jezi s Kristus
y'stne tadskej duse

Silvo

zdravi ta

Tvoj brat

Domini

Spáchal som my
malý prírod z Cirkva
prostrm, príjmi sa ma
medzi sebe
tamä k de zem, kde ma
ulozila. Po labu oley
ma do mna Jaspiervej se
Cirkva se se ruit ma
de kujeu vam

J. M. M. K.
Tavardie

Kruh známych veriacich priateľov Dominika Tatarku udržoval s ním stále kontakty popri iných jeho priateľoch, z radov umelcov a spisovateľov a to aj potom, keď sa dostal roku 1989 do nemocnice. Pozvali k nemu aj knaza, s ktorým sa už predtým stýkal. Ten ho ako veriaceho pripravil na cestu do večnosti. Odmenou mu bol Tatarkov mocný stisk ruky - už posledný...

X X X

V deň smrti Dominika Tatarku 10. mája 1989 doručili biskupovi J.Ch. Korcovi list, ktorý 76-ročný spisovateľ Dominik Tatarka nadiktoval zoči-voči večnosti ako svoj duchovný testament, a podpísal ho so želaním, aby list hneď po jeho smrti odovzdali biskupovi Korcovi. List znie:

Otče biskupe,

počúvam Vaše myšlienky a Váš hlas a mám pocit za seba a za svoj národ, že Váš hlas a istoty, ktoré hlásate, sú satisfakciou života v pravde, ktorú sme očakávali.

Otec biskup,

Ďakujem Vám a zjavne i božej milosti, ktorá sa nám Vami dostáva. V hĺbokosti srdca svojho uznávam, že všetky vrchnosti, ktoré sa rúhali zjaveniu božstva, nás pokorili.

Som šťastný, že hovoríte a pôsobíte na svete i v mene môjho malého, zeznávaného národa. Dúfam, že aj Vašou apoštolskou aktivitou na konci svojho života prídem k zmyslu života - milosti.

Dúfam, že sa mi dostane trochu síl, aby som vyslovil tragickú skúsenosť svojho života. Ale chcel by som jedným dychom vysloviť aj nádej - úfnosť, že nielen mne, ale aj Vaším poblúdeným súčasníkom dostane sa osvietenia ducha, aby uznali, že božské stvorenie sveta napriek všetkým útokom pokračuje.

PROSÍM,

otče, nech ma pochovajú do Svätej zeme.

Dominik Tatarka

Otče, nech ma pochovajú do Svätej zeme. Dominik Tatarka

S L O B O D A

V matkinom oku zhromaždil Boh nehu.
Vždy na postrehu spozoruje rýchlo,
čo dieťa pichlo, keď k nej beží s kvákom.
Slo za motýľom...

Matkino oko pozná srdca sklony
aj cez opony... Nikdy nepomýli,
aj keď tvár schýli dieťa po úpadku.
Treba mu matku.

Matkine oči premenia sa v žriedla,
keď syna zviedla vodná vlna zvodná.
Vykypia do dna. Ich plač k srdcu tiahne
viaznucích v bahne.

Sú nežné k nám aj cez sklopené viečka,
keď zhasla sveička pri rozlete k večnu.
Na nebezpečnú cestu cez úvaly
len šťastie priali.

A nevyhasnú v prúde tisícročí.
Čo potom oči Matky bez úhony?...
Aj cez záclony priestupkov a ňstia
nás omilostia.

...

Skladáme, Matka, skúšky maturity
päťami bití na obidve líca.
Si Pomocnica... Neopust' nás v núdzi!
Nie sme ti cudzí.

Modli sa s nami v liturgickej sieni,
kde Ježiš mení chlieb na svoje telo,
by naše smelo smrti spod zákona
do tvojho lona!

Obraňuj Slovač, doráňanú bludom,
pred večným súdom, hoc na radu háda
sa svorne háda — na čom?... Na chimére
a krivdi viere.

Združ vókol seba v tomto tvojom roku
v spoločnom bloku tých, čo národ ľúbia,
nech nezahubia — stáby na pranieri —
dedičstvo viery!

...